

Ecology Awareness of Sustainable Green Development:
Collaboration of Universities and Local Actors
2023-1-SK01-KA220-HED-000161639

VODIČ I AKCIJSKI PLAN ZA ODRŽIVI ZELENÍ RAZVOJ

Co-funded by
the European Union

UNIRI

SADRŽAJ

SADRŽAJ	2
UVOD	5
Svrha Priručnika	5
Zato sveučilišta moraju predvoditi održivi zeleni razvoj	5
Osnaživanje studenata kao pokretača promjena	7
Uloga lokalnih dionika (jedinice lokalne samouprave, organizacije civilnog društva, poduzeća, zadruge)	8
ZELENA EKONOMIJA	10
Svrha i obrazloženje modula	11
Razumijevanje načela zelene ekonomije	14
Mjerenje zelenog rasta	16
Suradnja sveučilišta i poduzeća za zelene inovacije	18
Lokalno zeleno poduzetništvo	19
Nastavne smjernice: obvezne i fakultativne aktivnosti	21
Prepreke i praktična mitigacija	23
Očekivani ishodi i pokazatelji	24
ODRŽIVO ZELENO FINANCIRANJE I DRUŠTVENA ODGOVORNOST	26
Društvena odgovornost poduzeća i okolišna etika	27
Javne institucije i zeleni proračun	30
Zelene obveznice i održiva ulaganja	33
Mehanizmi financiranja za lokalne zelene projekte	36
ZELENI OKOLIŠ I POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA	40
Ekološki odgoj i javne politike vezane uz poljoprivredno-prehrambeni sektor	41
Ekološki prihvatljive poljoprivredne prakse: studentsko volontiranje	42
Lokalni prehrambeni sustavi i sigurnost opskrbe hranom: inicijative poljoprivrede uz podršku zajednice	43
Agroekologija i klimatska prilagodba: suradnja s poljoprivrednicima	44
Smanjenje otpada i kompostiranje: kružno gospodarstvo u praksi	44
Studentsko vodstvo, uključenost zajednice i vidljivost	45
ODRŽIVI URBANI RAZVOJ I PAMETNI GRADOVI	46
Eko-gradovi i pametno urbano planiranje	47

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Urbana mobilnost i javni prijevoz	48
Uključivo i participativno urbano planiranje	49
Upravljanje vodama	49
ECOUNITY AKCIJSKI PLAN	51
Modul 1 - Akcijski plan zelene ekonomije	52
Modul 2 – Akcijski plan za društvenu odgovornost i održive financije Dodatne preporuke za jačanje Akcijskog plana za Modul 2	55
Modul 3 – Akcijski plan za zelenu ekonomiju i poljoprivredno-prehrambeni sektor	56
Modul 4 – Akcijski plan za održivi urbani razvoj i pametne gradove	58

UVOD

Svrha Priručnika

SGD (*Sustainable Green Development* - Održivi zeleni razvoj) Priručnik i Akcijski plan, pripremljen u okviru projekta ECOUNITY, usmjeren je na održivi zeleni razvoj. Priručnik donosi strategiju suradnje između sveučilišta i lokalnih dionika, uključujući jedinice lokalne samouprave, organizacije civilnog društva i poduzeća, s ciljem promicanja ekološke osviještenosti i zelenih praksi. Akcijski plan strukturiran je oko četiri glavna modula:

- Zelena ekonomija,
- Društvena odgovornost i održive financije,
- Zaštita okoliša i agroprehrambeni sektor, i
- Održivi urbani razvoj i pametni gradovi.

Priručnik naglašava ključnu ulogu sveučilišta u vođenju tih aktivnosti te osnaživanju studenata kao pokretača promjena kroz praktične, projektne usmjerene aktivnosti poput provođenja analiza (audita), organiziranja događanja i izrade strategija.

Zato sveučilišta moraju predvoditi održivi zeleni razvoj

Osnaživanje studenata kao pokretača promjena

Uloga sveučilišta uključuje osnaživanje studenata kao pokretača promjena unutar lokalnog ekosustava. Priručnik oblikuje brojne ključne aktivnosti oko sudjelovanja i vodstva studenata u različitim područjima:

Fotografija 1. Simbolički prikaz održivog zelenog razvoja

- **Zelena ekonomija**

Od studenata se očekuje da sudjeluju u interaktivnim seminarima o načelima zelene ekonomije, prikupljaju i analiziraju podatke iz zelenih projekata jedinica lokalne samouprave, a kako bi mjerili zeleni rast te sudjeluju u inovacijskim izazovima usmjerenima na zelene inovacije. Također mogu organizirati pitch događanja za lokalne zelene investitore u okviru lokalnog zelenog poduzetništva.

- **Društvena odgovornost i održive financije**

Studenti bi trebali preuzeti vodeću ulogu u provođenju audita društveno odgovornog poslovanja (CSR) za lokalna poduzeća. Mogu surađivati s timovima jedinica lokalne samouprave na prijedlozima zelenog proračuna te simulirati kampanje izdavanja lokalnih zelenih obveznica.

- **Zaštita okoliša i agroprehrambeni sektor**

Studente bi trebalo usmjeravati na volontiranje na lokalnim održivim poljoprivrednim gospodarstvima ili u organizacijama civilnog društva, s naglaskom na održive prakse, aktivnosti usmjerene na smanjenje bacanja hrane te razumijevanje razloga za financiranje javnih politika usmjerenih na zaštitu okoliša i klimatske promjene.

- **Održivi urbani razvoj i pametni gradovi**

Studenti bi trebali sudjelovati u osmišljavanju laboratorija zajedno s urbanistima i inženjerima u jedinicama lokalne samouprave. Također mogu surađivati na zajedničkim evaluacijskim izvješćima o urbanoj mobilnosti, javnom prijevozu i sustavima upravljanja prometom potpomognutim umjetnom inteligencijom te organizirati javne rasprave radi uključivog i participativnog urbanog planiranja.

Poticanje suradnje

Vodstvo sveučilišta temeljno je povezano sa suradnjom sveučilišta i lokalnih dionika. Metodologija naglašava sukreciju i suradnju kroz participativni pristup kojim se uključuju lokalni dionici poput jedinica lokalne samouprave, organizacija civilnog društva, poduzeća i zadruga. Takva struktura pozicionira sveučilišta kao središnja čvorišta koja povezuju znanje, inovacije i praktičnu provedbu unutar lokalne zajednice u području održivog zelenog razvoja (SGD).

Osnaživanje studenata kao pokretača promjena

Sveučilišta imaju ključnu ulogu ne samo u prenošenju znanja studentima, već i u njihovom osnaživanju za poticanje održivih promjena u zajednici. Rasprave u fokus-grupama pokazale su da su studenti vrlo svjesni okolišnih prijetnji poput klimatskih promjena, onečišćenja i prekomjerne potrošnje resursa, ali smatraju da su njihovo praktično znanje i utjecaj ograničeni. Istaknuli su da preferiraju praktične mogućnosti sudjelovanja u donošenju odluka u odnosu na isključivo teorijsko učenje.

Kako bi se odgovorilo na te potrebe, EcoUnity uvodi aktivnosti koje kombiniraju obvezne i izborne elemente te potiču studente na eksperimentiranje, preuzimanje vodeće uloge i donošenje utjecajnih odluka.

Pimjeri:

Obvezne aktivnosti: analize održivosti u partnerskim organizacijama, simulacije etičkih dilema u menadžmentu te strukturirani service-learning zadaci u organizacijama civilnog društva ili lokalnim zajednicama. Ove aktivnosti integriraju temu održivosti u kurikulum i osiguravaju da svaki student u praksi iskusi odgovornost.

Izborne aktivnosti: sudjelovanje u living labovima, sukreiranje rješenja s lokalnim dionicima ili uključivanje u projekte zajednice poput kampanja za sprječavanje nastanka otpada, planiranja energetske tranzicije ili inicijativa zelenog turizma. Studenti također mogu ostvariti ECTS bodove ili certifikate za rad s organizacijama civilnog društva, što je u studentskim anketama istaknuto kao važan motivacijski čimbenik.

Kroz ove aktivnosti studenti prelaze iz uloge pasivnih učenika u ulogu donositelja odluka i inovatora. Postaju odgovorni za predlaganje i zagovaranje strategija održivosti, pregovaranje s dionicima te usklađivanje društvenih, financijskih i okolišnih kompromisa. Na taj način ne stječu samo profesionalne kompetencije, već i jačaju svoj građanski identitet kao pokretači promjena usmjereni prema održivoj budućnosti.

Uloga lokalnih dionika (jedinice lokalne samouprave, organizacije civilnog društva, poduzeća, zadruge)

Uloga lokalnih dionika trebala bi uključivati aktivnu suradnju sa sveučilištima i studentima u različitim područjima održivog zelenog razvoja (SGD):

1. Jedinice lokalne samouprave i javne institucije

Jedinice lokalne samouprave i javne institucije duboko su integrirane u planiranje, financiranje i provedbu lokalnih zelenih politika:

- **Zeleni proračun**

Mogu surađivati sa studentima na prijedlozima zelenih proračunskih izdvajanja u okviru aktivnosti javnih institucija i izrade zelenog proračuna.

- **Urbano planiranje i infrastruktura**

Urbanisti i inženjeri u jedinicama lokalne samouprave mogu sudjelovati u dizajnerskim laboratorijima sa studentima usmjerenima na održivi urbani razvoj. Nadalje, gradski odjeli za promet mogu surađivati sa studentima na izradi zajedničkih evaluacijskih izvješća o sustavima upravljanja prometom potpomognutim umjetnom inteligencijom i urbanoj mobilnosti.

- **Mjerenje zelenog rasta**

Mogu osigurati podatkovnu osnovu potrebnu kako bi studenti prikupljali i analizirali stvarne podatke iz gradskih i općinskih zelenih projekata radi mjerenja zelenog rasta.

2. Poduzeća i lokalni poslovni subjekti

Lokalna poduzeća trebala bi biti pozicionirana kao partneri u inovacijama, ulaganjima i etičkim praksama:

- **Zelene inovacije i poduzetništvo**

Predstavnici lokalnih poduzeća mogu zajedno sa studentima suvoditi interaktivne seminare o načelima zelene ekonomije. Lokalni poduzetnici također mogu pružati mentorsku podršku u okviru inovacijskih izazova koje vode studenti.

- **Investicije**

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Lokalni zeleni investitori mogu sudjelovati kada studentski inkubatori organiziraju pitch događanja za lokalno zeleno poduzetništvo.

- **Društveno odgovorno poslovanje (CSR)**

Očekuje se da budu u središtu okolišne evaluacije, pri čemu zaprimaju rezultate CSR audita koje provode studentske skupine.

3. Nevladine organizacije (NGOs)

Organizacije civilnog društva treba poduprijeti u njihovoj ključnoj ulozi osiguravanja financiranja za lokalne okolišne inicijative:

- **Strategije financiranja**

Mogu sudjelovati u radionicama sukreiranja u kojima studenti pomažu organizacijama civilnog društva u razvoju potrebnih strategija prikupljanja sredstava za lokalne zelene projekte.

4. Zadruge (poljoprivredne zadruge)

Zadruge su ključni akteri u sektoru zelenog okoliša i poljoprivredno-prehrambenom sektoru.

- **Klimatski pametna poljoprivreda**

Poljoprivredne zadruge mogu organizirati zajedničke projekte sa studentima usmjerene na agroekologiju i prilagodbu klimatskim promjenama, posebno u području klimatski pametne poljoprivrede.

ZELENA EKONOMIJA

Svrha i obrazloženje modula

Modul Zelena ekonomija u okviru Priručnika za održivi zeleni razvoj (SGD) osmišljen je kako bi ojačao ulogu sveučilišta kao lokalnih središta transformacije te studentima pružio praktičnu pismenost u donošenju odluka potrebnu za održive promjene na lokalnoj razini. Rasprave u fokus-grupama provedene

Fotografija 2. Simbolički prikaz zelene ekonomije

sa studentima (FGI, 31. 12. 2024.), lokalnim dionicima uključujući organizacije civilnog društva i javne institucije (FGI, 31. 03. 2025.) te predstavnicima sveučilišta (FGI, 2025.) ukazuju na jasan zaključak: iako je svijest o okolišnim prijetnjama relativno visoka, mehanizmi koji tu svijest pretvaraju u strukturirano, kontinuirano i mjerljivo djelovanje i dalje su slabi, fragmentirani i često ad hoc prirode.

Studenti izražavaju snažnu sklonost praktičnom, projektno usmjerenom učenju te opetovano naglašavaju da nisu dovoljno informirani o postojećim aktivnostima održivosti zbog nedovoljne promocije i slabe vidljivosti organizacija civilnog društva na kampusu. Lokalne udruge i dionici civilnog sektora pokazuju veliku spremnost na suradnju – osobito radi pristupa akademskom znanju, izvješćima utemeljenima na dokazima i studentskom volontiranju – no suočavaju se s birokratskim preprekama, nejasnim kontaktnim točkama i komunikacijskim prazninama koje onemogućuju da suradnja postane redovita i predvidiva praksa. Predstavnici sveučilišta ističu da mehanizmi suradnje postoje (studentske udruge, kolegiji s komponentom volontiranja, stručne prakse, koordinacijske jedinice poput ureda za održivost/zelenu tranziciju), ali su neravnomjerno korišteni, nedovoljno financirani u pogledu osnovne logistike te opterećeni pravnim nejasnoćama, operativnim kašnjenjima i velikim administrativnim teretom koji snose akademski mentori.

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

U tom kontekstu, modul Zelena ekonomija pozicionira sveučilište kao središnjeg poveznika između znanja, inovacija i provedbe unutar lokalnog ekosustava. Njegov je cilj:

- transformirati studentsku svijest i svakodnevne prookolišne navike u primjenjive vještine,
- smanjiti transakcijske troškove suradnje (komunikacija, birokracija, koordinacija),
- ugraditi lokalne potrebe u nastavu putem strukturiranih mehanizama i predvidivih oblika sudjelovanja, i
- generirati mjerljivu vrijednost za lokalne dionike kroz dokaze, izvješćivanje i kontinuitet djelovanja.

Ukratko, ovaj modul pomiče studente iz uloge pasivnih učenika u ulogu kompetentnih suradnika koji mogu analizirati lokalne izazove održivosti, obrazlagati kompromise, komunicirati dokaze te zajednički razvijati rješenja s jedinicama lokalne samouprave, organizacijama civilnog društva i poduzećima.

1. Ključni nalazi iz fokus-grupa

a) Studenti

- **Niska razina informiranosti i vidljivosti**

Studenti navode vrlo ograničeno poznavanje aktivnosti organizacija civilnog društva na kampusu te slabu informiranost o inicijativama održivosti izvan povremenih aktivnosti studentskih udruga.

- **Sklonost praktičnim projektima**

Studenti žele praktične projekte koji se bave lokalnim prioritetima poput gospodarenja otpadom, onečišćenja zraka, napuštenih životinja i okolišnih izazova vezanih uz konkretne lokacije (npr. planina Kaz).

- **Percepcija koristi**

Uključivanje u rad organizacija civilnog društva percipira se kao način jačanja samopouzdanja, komunikacijskih i timskih vještina te osjećaja doprinosa zajednici; međutim, takve su prilike rijetke.

- **Prepreke**

Nedostatna promocija, slaba suradnja između sveučilišta i organizacija civilnog društva, manjak povjerenja, ograničen broj aktivnosti te nedovoljna upoznatost s radom udruga.

b) Lokalni dionici

- **Visoka spremnost na suradnju**

Organizacije civilnog društva i dionici civilnog sektora iskazuju snažnu želju za suradnjom sa sveučilištima, osobito u pogledu akademske podrške (izrada izvješća, prikupljanje dokaza, pravno i znanstveno utemeljenje) te uključivanja studentskih volontera.

- **Ograničena postojeća suradnja**

Suradnja je minimalna ili se u pojedinim slučajevima odvija isključivo na protokolarnoj razini; mnoge organizacije navode da ne postoji sustavna suradnja sa sveučilištem.

- **Prepreke**

Birokratske prepreke, nejasni komunikacijski kanali, problemi s kontaktnim točkama, povremena suzdržanost akademskog osoblja te logistička ograničenja (vrijeme/putovanje).

- **Budući smjer razvoja**

Izražena je snažna potreba za uspostavom posebne sveučilišno-NGO kontaktne/točke ili umrežavajuće jedinice te za uvođenjem predvidivijih i strukturiranih obrazaca suradnje.

c) Predstavnici sveučilišta

- **Postojeći mehanizmi, ali fragmentirani**

Studentske udruge, kolegiji s komponentom volontiranja, stručne prakse i koordinacijske jedinice omogućuju suradnju, ali nisu sustavno koordinirani.

- **Koristi**

Povećanje zapošljivosti studenata, obogaćivanje kurikuluma, jačanje veza između sveučilišta i zajednice, lokalni gospodarski učinci kroz prijenos znanja i istraživanja/razvoja (R&D) te institucionalne koristi (vidljivost, pokazatelji kvalitete i akreditacijski kriteriji).

- **Prepreke**

Nedostatak mikro-logističke podrške (npr. prijevoz), birokratska i pravna složenost, kašnjenja u izvješćivanju i računovodstvenim postupcima, niska razina razumijevanja rada civilnog društva te velik teret odgovornosti koji snose akademski mentori.

- **Potrebna poboljšanja**

Dizajn projekata utemeljen na stvarnim potrebama, sustavna dokumentacija i izvješćivanje, jasniji kriteriji odabira partnera (transparentnost, odgovornost, usklađenost misije) te, prema potrebi, započinjanje suradnje kroz pilot-projekte.

Ovi nalazi opravdavaju uvođenje modula Zelena ekonomija koji se ne usmjerava samo na podizanje okolišne svijesti, već i na jačanje kapaciteta za donošenje odluka, uspostavu institucionalnih mehanizama i osiguravanje kontinuiteta djelovanja.

Razumijevanje načela zelene ekonomije

Na temelju podataka prikupljenih na partnerskim sveučilištima, studenti su okolišno onečišćenje, globalno zatopljenje i klimatske promjene prepoznali kao najveće prijetnje sadašnjim i budućim generacijama. Međutim, većina je svoje znanje o zaštiti okoliša ocijenila nedostatnim.

Među studentima su najčešće okolišne aktivnosti razdvajanje otpada, kupnja rabljene odjeće i proizvoda te sudjelovanje u proekološkim inicijativama koje pridonose oblikovanju ekološki odgovornih navika. Mnogi nastoje smanjiti potrošnju plastike i vode. Također su prepoznali važnost ekološkog obrazovanja od najranije dobi kroz sudjelovanje u inicijativama poput prikupljanja

plastičnih čepova ili starog papira, koje potiču razvoj prookolišnih navika i povećavaju ekološku osviještenost.

Stoga je ključno da sveučilišta preuzmu vodeću ulogu u održivom zelenom razvoju kako bi odgovorila na uočeni jaz između visoke razine svijesti studenata o glavnim prijetnjama (okolišno onečišćenje, globalno zatopljenje i klimatske promjene) i njihove nedostatne razine znanja o zaštiti okoliša.

Nalazi naglašavaju potrebu da se postojeće prookolišne navike studenata (poput razdvajanja otpada, kupnje rabljenih proizvoda i smanjenja potrošnje plastike i vode) transformiraju u cjelovite, primjenjive vještine kroz provedbu strukturiranih obrazovnih i praktičnih inicijativa predviđenih modulima Akcijskog plana iz ovog Priručnika.

Fokus-grupe pokazuju da taj jaz nije ograničen samo na razinu okolišnog znanja; riječ je i o pristupu, mogućnostima sudjelovanja te institucionalizaciji prakse. Studenti su opetovano isticali da, čak i kada se aktivnosti provode, često nisu informirani o njima, što rezultira niskom razinom sudjelovanja. Istodobno, lokalni dionici izražavaju snažnu spremnost na suradnju, ali ukazuju na trajne prepreke poput nejasnih kontaktnih točaka, komunikacijskih praznina i birokratskih kašnjenja. Zajedno, ove perspektive upućuju na to da sveučilišta ne trebaju samo prenositi sadržaje o održivosti, već i stvarati vidljive, uključive i predvidive ulazne točke za uključivanje studenata u suradnju s lokalnim dionicima.

Stoga se u ovom Priručniku načela zelene ekonomije ne poučavaju samo kao apstraktni okolišni koncepti, već kao praktični okvir za donošenje odluka na lokalnoj razini: studenti uče kako su zelene odluke oblikovane ograničenošću resursa, kompromisima, poticajima, odgovornošću i institucionalnim kapacitetima. Ovakav pristup omogućuje studentima da razumiju zašto lokalne inicijative održivosti često ne uspijevaju (visoki transakcijski troškovi, slaba koordinacija, niska razina povjerenja, nedostatak kontinuiteta) te kako mogu biti uspješne (strukturirani mehanizmi, izvješćivanje utemeljeno na dokazima, jasne uloge i mjerljivi ishodi)..

Mjerenje zelenog rasta

Studenti mogu prikupljati stvarne podatke iz općinskih zelenih projekata tako da najprije razumiju ciljeve i opseg inicijative, primjerice poboljšanje kvalitete zraka, povećanje zelenih površina ili promicanje održivog prometa. Primarne podatke mogu prikupljati putem terenskih opažanja, anketa među stanovnicima, jednostavnih mjerenja okolišnih pokazatelja ili intervjua s djelatnicima jedinica lokalne samouprave, a istodobno koristiti i sekundarne izvore poput općinskih portala otvorenih podataka, izvješća o održivosti ili podataka nadležnih okolišnih agencija. Nakon prikupljanja, podatke je potrebno sustavno organizirati u proračunskim tablicama, provjeriti eventualne pogreške i pripremiti za analizu kako bi što vjernije odražavali stvarno stanje na području projekta.

Nakon organizacije podataka, studenti ih analiziraju prepoznajući obrasce, uspoređujući rezultate prije i nakon provedbe projekta te povezujući nalaze s početnim istraživačkim pitanjima. Kvantitativni podaci mogu se analizirati osnovnim izračunima i prikazati grafikonima, dok se kvalitativni podaci obrađuju grupiranjem sličnih odgovora i identificiranjem ponavljajućih tema. Studenti potom interpretiraju što rezultati govore o učinkovitosti i učinku općinskog zelenog projekta, uzimajući u obzir ograničenja poput vremenskog okvira, dostupnosti podataka ili vanjskih čimbenika, te promišljaju o tome kako analiza stvarnih podataka doprinosi razumijevanju održivosti i građanskog angažmana.

Lokalni dionici snažno su naglasili da akademski utemeljeni dokazi povećavaju legitimitet i učinak inicijativa. Organizacije civilnog društva istaknule su da akademska izvješća i publikacije pružaju znanstveno i pravno uporište za okolišne inicijative, dok studentski volonteri jačaju organizacijske kapacitete. To upućuje na zaključak da „mjerenje zelenog rasta“ ne treba promatrati samo kao nastavnu aktivnost, već i kao alat lokalnog upravljanja, odgovornosti i rješavanja problema u zajednici.

1. Praktični koraci provedbe (predložak za nastavnike)

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

- **Započeti s utemeljenjem na potrebama**

Definirati zajedničko istraživačko pitanje s općinskim odjelom ili organizacijom civilnog društva (npr. „Je li inicijativa razdvajanja otpada poboljšala navike razvrstavanja u naselju X?“).

- **Primijeniti jednostavan plan prikupljanja podataka**

Odrediti koji će se podaci prikupljati, tko ih prikuplja, kada, kojim alatima te koje će se provjere kvalitete primijeniti.

- **Prikupiti kombinirane dokaze**

Povezati osnovne kvantitativne pokazatelje (brojčani podaci, jednostavni indikatori) s kvalitativnim povratnim informacijama (kratki intervjui, ankete).

- **Analizirati i vizualizirati podatke**

Koristiti proračunske tablice, osnovne izračune i jednostavne grafikone za kvantitativne rezultate; kvalitativne nalaze kategorizirati i tematski strukturirati.

- **Izraditi „Sažetak o zelenom rastu“ (2–3 stranice)**

Predstaviti ključne nalaze, ograničenja i provedive preporuke jasnim i pristupačnim jezikom.

- **Osigurati vidljivost i kontinuitet**

Podijeliti rezultate putem službenog kanala (mrežna stranica fakulteta, koordinacijska jedinica, platforma za suradnju) te ih pohraniti u jednostavnu arhivu radi izgradnje institucionalne memorije.

2. Što mjeriti (minimalna logika pokazatelja):

- Okolišni pokazatelji (specifični za projekt: preusmjeravanje otpada, proxy pokazatelji kvalitete zraka, korištenje zelenih površina, obrasci mobilnosti)
- Pokazatelji sudjelovanja (broj uključenih studenata, broj angažiranih partnera, broj uložениh sati)
- Izlazni pokazatelji (izrađeni sažeci/briefovi, skupovi podataka, infografike, javne prezentacije)
- Pokazatelji praćenja (mogućnost ponavljanja/repliciranja aktivnosti)
- Preuzimanje od strane dionika (definirani sljedeći koraci, daljnje aktivnosti)

Suradnja sveučilišta i poduzeća za zelene inovacije

Prema prikupljenim podacima, studenti smatraju obrazovanje za održivi razvoj važnim, iako dio njih ima ograničenu razinu informiranosti o toj temi, što rezultira površnijim pristupom. Većina cijeni sveučilišne programe vezane uz održivi razvoj, dok manji dio ostaje ravnodušan. Također je izražena želja za boljim upoznavanjem uloge organizacija civilnog društva u ovom području te za njihovim uključivanjem u nastavu. Studenti ističu da bi suradnja s organizacijama civilnog društva trebala biti praktična, fleksibilna, prilagođena njihovim potrebama te uključivati atraktivne koristi poput certifikata ili promotivnih materijala. Ideja stjecanja ECTS bodova za sudjelovanje u aktivnostima organizacija civilnog društva vrlo je popularna, budući da konkretne koristi mogu značajno povećati motivaciju za uključivanje.

Predstavnici sveučilišta naglasili su da se suradnja s vanjskim dionicima često oslanja na studentske udruge, kolegije s komponentom volontiranja, stručne prakse i koordinacijske jedinice, no ti su mehanizmi često fragmentirani i nedovoljno iskorišteni. To znači da „suradnja za zelene inovacije” treba biti vođena jasnim putem koji povezuje studentsko sudjelovanje s institucionalnim mehanizmima i potrebama dionika — uz smanjenje oslanjanja na ad hoc, individualno pokretane inicijative.

Iz perspektive zelene ekonomije, suradnja nije samo pitanje društvene odgovornosti, već i strategija stvaranja lokalne dodane vrijednosti. Predstavnici sveučilišta istaknuli su da učinkovita suradnja povećava zapošljivost studenata, doprinosi jačanju lokalnih kapaciteta za istraživanje i razvoj (R&D), osnažuje veze između sveučilišta i zajednice te može unaprijediti institucionalnu vidljivost i pokazatelje kvalitete. Lokalni dionici također su naglasili da studentsko volontiranje i akademska stručnost mogu značajno povećati kapacitete projekata i njihovu vjerodostojnost.

1. Smanjenje transakcijskih troškova i upravljanje rizikom:

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Lokalni dionici zajedni sa predstavnicima sveučilišta identificirali su prepreke koje se najbolje mogu interpretirati kao transakcijski troškovi: slabi komunikacijski kanali, birokratske procedure, pravne neizvjesnosti (sudjelovanje studenata i sigurnost), kašnjenja u izvještavanju/računovodstvu te veliko opterećenje odgovornošću koje se stavlja na akademske mentore. Stoga vodič preporučuje da nastavnici i institucije koriste standardizirane obrasce, jasno definirane uloge i predvidive mehanizme (stručne prakse, kolegije s volontiranjem, strukturirane projekte studentskih udruga) kako bi se smanjila neizvjesnost i povećala kontinuitet suradnje.

2. Korisne smjernice za predavače:

- Dati prednost formalnim mehanizmima (stručne prakse, kolegijske obveze povezane s volontiranjem, projekti uz podršku koordinatora) kako bi se smanjila kašnjenja i ovisnost o osobnim mrežama.
- Primijeniti minimalne kriterije za partnere (transparentnost, odgovornost, usklađenost misije) radi smanjenja rizika povjerenja i reputacijskih rizika.
- Za nove partnere koristiti suradnje temeljene na pilot-projektima prije proširenja aktivnosti.
- Prepoznati sudjelovanje studenata putem potvrda, ishoda povezanih s ECTS-om (gdje je moguće) te dokumentacije „društvenog prijepisa” (social transcript), kao odgovor na obrasce studentske motivacije.

Lokalno zeleno poduzetništvo

Studentski inkubatori mogu uspješno organizirati pitch događaje s lokalnim zelenim investitorima tako da najprije jasno definiraju svrhu i fokus događaja, primjerice podršku klimatskim inovacijama, rješenjima kružnog gospodarstva ili održivoj mobilnosti. Inkubator treba identificirati i pozvati investitore, impact fondove, predstavnike lokalne samouprave i lidere zelenog poslovanja čiji su interesi usklađeni sa studentskim projektima, uz istodobno postavljanje jasnih kriterija za sudjelovanje timova i pružanje smjernica o tome što investitori očekuju. Rano planiranje ključno je te treba uključivati odabir pristupačne lokacije, postavljanje realističnog vremenskog okvira,

promociju događaja putem sveučilišta i lokalnih mreža te osiguravanje mentorstva ili pitch treninga unaprijed, kako bi studenti svoje ideje mogli predstaviti samouvjereno i jasno.

Tijekom i nakon pitch događaja, inkubator bi trebao stvoriti okruženje koje potiče konstruktivan dijalog i dugoročnu suradnju, a ne samo natjecanje. To uključuje strukturiranje agende tako da ostavi dovoljno vremena za prezentacije, povratne informacije i umrežavanje, kao i korištenje transparentnih kriterija evaluacije usmjerenih na učinak (impact), izvedivost i skalabilnost. Nakon događaja ključno je sustavno praćenje: studenti bi trebali dobiti pisane povratne informacije, povezivanje sa zainteresiranim investitorima te informacije o sljedećim koracima poput pilot-projekata, akceleracijskih programa ili mogućnosti financiranja. Održavanjem odnosa i s investitorima i sa studentskim timovima, inkubator može pojedinačni pitch događaj pretvoriti u trajnu platformu za zelene inovacije i lokalni učinak održivosti.

Fokus grupe sugeriraju da poduzetničke aktivnosti mogu odgovoriti na šire lokalne potrebe održivosti kada su osmišljene kao višedioničke platforme. Lokalne nevladine organizacije izrazile su snažan interes za zajedničke projekte usmjerene na rješavanje lokalnih okolišnih problema, ali su također istaknule financijska i logistička ograničenja. Studenti su zatražili praktične projekte koji rješavaju vidljive lokalne probleme. Predstavnici sveučilišta naglasili su važnost dizajna temeljenog na stvarnim potrebama te sustavnog praćenja kako bi se izbjegli jednokratni događaji.

toga se pitch događaji mogu proširiti tako da uključuju ne samo start-up ideje, već i zelena rješenja utemeljena u zajednici, sukreirana s jedinicama lokalne samouprave i nevladinim organizacijama. Primjerice, općine/NGO-i mogu pripremiti „problem briefove” (npr. prevencija otpada, kampanje podizanja svijesti, održivost kampusa, lokalna bioraznolikost, dobrobit životinja, oporavak nakon katastrofa), a studentski timovi mogu predložiti izvediva rješenja, partnerstva i planove provedbe.

1. Vidljivost i povjerenje kao sastavni dio procesa:

Studenti su dosljedno identificirali nedovoljnu promociju kao glavnu prepreku. Sukladno tome, pitch događaji trebali bi integrirati komunikacijski plan: informiranje prije događaja putem službenih

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

sveučilišnih kanala i društvenih mreža, jasno definirane ulazne točke za nove sudionike te dijeljenje rezultata nakon događaja. Opipljivi poticaji (potvrde, priznanja, sudjelovanje povezano s ECTS-om gdje je moguće) usklađeni su s motivacijama studenata i povećavaju dugoročnu uključenost.

2. Prijedlozi za daljnje praćenje (follow-up) i kontinuitet:

- Pisane povratne informacije timovima u roku od dva tjedna
- Jedan naknadni sastanak sa zainteresiranim dionicima
- Jednostavan alat za praćenje projekata (partneri, sljedeći koraci, vremenski okvir)
- Imenovana kontakt-osoba (poveznica/koordinator)
- Jedna javna „impact bilješka“ koja sažima rezultate i stečena saznanja

Nastavne smjernice: obvezne i fakultativne aktivnosti

1. Ugradnja koncepta zelene ekonomije u nastavni proces

- **Temeljni koncepti sa lokalnom važnosti**

Poučavati zelenu ekonomiju kao donošenje odluka u uvjetima oskudice (javna dobra, eksternalije, poticaji, pravednost), a ne samo kao podizanje svijesti.

- **Lokalni primjeri**

Koristiti kratke lokalne studije slučaja (planine Kaz, komunalni sustavi gospodarenja otpadom, onečišćenje zraka u Bigi, održivost kampusa).

- **Povezivanje modula**

- **fadfas**

Povezati modul Zelene ekonomije sa zelenim financiranjem (proračun i poticaji), urbanim razvojem (mobilnost) i agro-prehrambenim sektorom (otpad), kako bi ovaj modul postao temelj za cijeli vodič.

2. Obvezne aktivnosti

- **Decision Lab zelene ekonomije (simulacija kompromisa / trade-offa)**

Studenti raspoređuju ograničene resurse među konkurentskim prioritetima održivosti te obrazlažu donesene kompromise kolegama i pozvanim dionicima.

- **Lokalni brief zelene ekonomije (2–3 stranice)**

Studentski timovi izrađuju kratki policy brief koji objedinjuje opis lokalnog problema, osnovne podatke, mapiranje dionika i izvedive opcije djelovanja.

- **Zadatak s podacima o zelenom rastu**

Studenti prikupljaju i analiziraju stvarne podatke iz općinskog/kampus mikro-projekta te izrađuju jednostavne grafikone i interpretacije.

3. Dodatne aktivnosti

- **Sveučilišno–NGO studio sukrecije**

tudenti zajedno s nevladinim organizacijama sukreiraju kampanje, projektne prijedloge, jednostavne proračune i materijale namijenjene građanima.

- **ključenost u Living Lab platformu**

Studenti se uključuju u laboratorije zajedno s općinskim inženjerima i planerima radi provedbe pilot-projekata (prevencija otpada, ankete o mobilnosti, reciklažne točke).

- **Mini-konferencija ili javni forum u organizaciji studenata**

tudenti organiziraju događaj i izrađuju sažeto izvješće s definiranim daljnjim aktivnostima (follow-up koracima).

4. Činiti sudjelovanje predvidivim i pouzdanim

- **Protokol vidljivosti**

Svaka aktivnost trebala bi uključivati kratki plan informiranja (službeni kanali + društvene mreže + jasno definirane ulazne točke za nove sudionike).

- **Izbor partnera i povjerenje**

Primijeniti minimalne kriterije (transparentnost, odgovornost, usklađenost misije) te suradnju temeljenu na pilot-fazi za nove partnere.

- **Podjela rizika i odgovornosti**

Koristiti standardizirane postupke za suglasnost i sigurnost, obrasce te modele zajedničkog mentorstva (co-advising) kako bi se smanjilo opterećenje odgovornošću za nastavnike.

Akcijski plan za predavače

1. Kratkoročni

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

- Integrirati 1–2 lokalna primjera zelene ekonomije u postojeće kolegije.
- Provesti jednu simulaciju Decision Laba.
- Pilotirati zadatak s podacima o zelenom rastu koristeći mikro-projekt na kampusu ili u zajednici.
- Održati jednu sesiju s dionicima (predstavnik NGO-a ili jedinice lokalne samouprave u ulozi raspravljачa).
- Objaviti ishode putem službenih kanala kako bi se adresirao problem niske vidljivosti.

2. Srednjoročni

- Institucionalizirati *Local Green Economy Brief* kao ponavljajući kolegijski zadatak.
- Izgraditi mali krug pouzdanih partnera uz jasne kriterije i jedinstvenu kontaktnu točku.
- Izričito povezati kolegije s volontiranjem i stručne prakse s ishodima Zelene ekonomije te standardiziranim predlošcima izvještavanja.
- Uspostaviti osnovnu rutinu izvještavanja i arhivu kako bi se spriječio gubitak institucionalne arhive.

3. Dugoročni

- Uspostaviti platformu suradnje između sveučilišta i lokalnih dionika (ured za povezivanje + online portal).
- Razviti mikro-kvalifikacije/certifikate iz donošenja odluka u zelenoj ekonomiji i lokalne podatkovne pismenosti.
- Proširiti living labove i studije sukreacije u višesemestralne formate s mjerljivim učinkom na zajednicu.

Prepreke i praktična mitigacija

- **Niska vidljivost / slaba promocija**

Imenovati voditelja komunikacija u svakom timu; objavljivati putem službenih kanala; koristiti pakete alata za društvene mreže

- **Birokratska / pravna neizvjesnost**

Standardizirani obrasci suglasnosti, putovanja i sigurnosti; rano razjasniti procedure sudjelovanja.

- **Logistički manjkovi financiranja**

Mikro-proračuni za prijevoz; lokalna sponzorstva; započeti s obližnjim pilot-lokacijama.

- **Nedostatak povjerenja i neusklađenost partnera**

Minimalni kriteriji za partnere + pristup “pilot prvo”.

- **Opterećenje akademske odgovornosti**

Sumentorstvo, standardni predlošci, ograničen opseg po semestru i zajedničko mentoriranje.

Očekivani ishodi i pokazatelji

1. Očekivani ishodi (primjeri):

- Lokalni sažeci o zelenom gospodarstvu (policy dokumenti)
- Skupovi podataka o zelenom rastu i jednostavne nadzorne ploče (dashboards)
- Infografike / poster / reels sadržaji za javnost (materijali za podizanje svijesti)
- Sažeci događanja i bilješke s povratnim informacijama dionika
- Studentske refleksivne bilješke (individualna odgovornost za učenje)

2. Minimalni pokazatelji:

- Broj uključenih studenata; utrošeni sati rada
- Broj i vrsta uključenih partnera (NGO-i, jedinice lokalne samouprave, poduzeća)
- Broj proizvedenih izlaznih rezultata (policy sažeci, skupovi podataka, kampanje)
- Dokazi o daljnjim aktivnostima (sljedeći sastanci, pilot-planovi, interes za primjenu)
- Razvoj studentskih vještina (samoprocijenjeno samopouzdanje, timski rad, komunikacija)

Modul Zelene ekonomije naglašava ulogu nastavnika kao facilitatora angažiranog učenja te sveučilišta kao lokalnih čvorišta transformacije. Ugradnjom načela zelene ekonomije u nastavu, provedbom obveznih i izbornih praktičnih aktivnosti te smanjenjem prepreka suradnji kroz jasne

mehanizme i rutine izvještavanja, sveučilišta mogu pretvoriti studentsku osviještenost u dugoročni lokalni učinak. Ovaj pristup izravno odgovara potrebama koje su izrazili studenti i lokalni akteri: vjerodostojan, empirijski utemeljen put za oblikovanje održivog razvoja (SGD) u lokalnom ekosustavu.

**ODRŽIVO ZELENO
FINANCIRANJE I
DRUŠTVENA
ODGOVORNOST**

Društvena odgovornost poduzeća i okolišna etika

Društvena odgovornost poduzeća (CSR) i okolišna etika postaju sve središnje teme u poslovnom obrazovanju, kao i u širem poslanju sveučilišta kao društveno odgovornih institucija. Nalazi fokusnih grupa sa sveučilišnim predstavnicima, lokalnim

akterima i studentima (projekt EcoUnity, 2024.–25.) ističu i prilike i izazove: studenti cijene iskustveno učenje i žele dublju integraciju održivosti u nastavne programe; lokalni akteri pozdravljaju suradnju, ali traže strukturiranija partnerstva; dok sveučilišta prepoznaju koristi angažmana, ali često djeluju kroz fragmentirane inicijative.

Ovaj Akcijski vodič prevodi te uvide u praktične preporuke za nastavnike koji žele pripremiti studente kao buduće donositelje odluka u području održivih financija, odgovornog upravljanja i angažmana zajednice.

1. Ključni nalazi fokus grupa

a) Studenti (FGI, 2024)

- Niska razina osviještenosti o sveučilišnim inicijativama održivosti; izražena potreba za njihovom boljom integracijom u nastavne programe.
- Snažan interes za stručne prakse, suradnju s NGO-ima i učenje temeljeno na projektima.
- Naglasak na praktičnim aktivnostima koje povezuju teoriju sa stvarnim društvenim i okolišnim učinkom.

b) Lokalni dionici (FGI, 2025)

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Image 3. A symbolic illustration addressing corporate social responsibility

- Nevladine organizacije i jedinice lokalne samouprave često djeluju kao domaćini studentske prakse, nudeći iskustva iz stvarnog svijeta u području CSR-a i okolišnog angažmana.
- Suradnja donosi obostrane koristi: studenti stječu vještine, a NGO-i dobivaju stručnost i operativne kapacitete.
- Prepreke: ad hoc suradnja, nedostatak institucionalnih okvira i ograničena kontinuitet uključenosti studenata.
- Poželjna budućnost: strukturirana partnerstva, modeli učenja kroz služenje zajednici (*service-learning*), višesemestralne prakse i sukreirani kurikulumi.

c) Predstavnicima sveučilišta (FGI, 2025)

- Postoji širok raspon uspješnih suradnji (EU projekti, inicijative zajednice, platforma RIMAP).
- Koristi: zapošljivost studenata, obogaćivanje kurikuluma, interdisciplinarna istraživanja i veća društvena relevantnost.
- Prepreke: fragmentirane inicijative, nedostatak institucionalnih mehanizama i regulatorna složenost.
- Budući prioriteti: zelena ekonomija, zdravi gradovi i zelena poljoprivreda; manji naglasak na pametnim gradovima i održivim financijama.

2. Smjernice za poučavanje CSR-a i okolišne etike, utemeljene na rezultatima fokusnih grupa, mogu se sagledati kroz sljedeća glavna područja studentskog učenja i poučavanja.

a) Integracija održivosti u nastavu

- **Obvezne sastavnice:** Uvesti CSR i okolišnu etiku kao temeljne teme u kolegijima iz poslovanja i financija. Koristiti studije slučaja o ESG ulaganju, regenerativnoj ekonomiji i kružnom gospodarstvu.
- **Izborni moduli:** Ponuditi primijenjene radionice ili projekte s NGO-ima, jedinicama lokalne samouprave ili poduzećima usmjerene na izazove održivosti.
- **Međudisciplinarna integracija:** Povezati održivost s računovodstvom, financijama, marketingom i javnim politikama kako bi se izbjeglo njezino tretiranje kao izolirane teme.

b) Praktične aktivnosti koje uključuju studente

- **Simulacije donošenja odluka:** Vježbe igranja uloga u kojima studenti djeluju kao menadžeri i donose etičke odluke uz suočavanje s kompromisima.

- **Revizije održivosti:** Zadatak studentima da procjenjuju i izvještavaju o CSR praksama partnerskih organizacija.
- **Učenje kroz služenje zajednici (*service-learning*):** Povezivanje kolegija s volontiranjem ili projektima u zajednici.
- **Izborni „living lab” projekti:** Studenti sukreiraju rješenja s jedinicama lokalne samouprave ili NGO-ima na stvarnim problemima.

c) Osnaživanje studentskih inicijativa

- Potaknuti studente da osmišljavaju vlastite CSR inicijative.
- Koristiti refleksivne dnevnike i vršnjačke rasprave za razvoj etičke osviještenosti.
- Pozicionirati studente kao donositelje odluka, a ne kao pasivne sudionike učenja.

3. Sljedeći ključni korak jest izgradnja suradnje s lokalnim akterima kroz:

- **Strukturirana partnerstva:** Razviti memorandume o razumijevanju s NGO-ima i jedinicama lokalne samouprave.
- **Gostujući predavači i mentori:** Pozvati praktičare da pruže uvide u održive financije ili zagovaranje u nevladinom sektoru.
- **Zajednički istraživačko-akcijski projekti:** Uključiti studente u primijenjena istraživanja koja informiraju lokalne strategije.
- **Višesemestralne prakse:** Angažirati studente u dugoročnim projektima NGO-a ili lokalne samouprave.
- **Sukreiranje kurikuluma:** Surađivati s NGO-ima na razvoju izbornih kolegija o građanskom angažmanu, okolišnom aktivizmu ili inovacijama.

4. Akcijski plan za predavače može se provesti u slijedećim vremenskim razdobljima:

a) Kratkoročno (slijedeći semestar)

- Uvesti CSR studije slučaja i etičke dileme u postojeće kolegije.
- Organizirati 1–2 gostujuća predavanja s predstavnicima lokalnih NGO-a ili poduzeća.
- Pilotirati simulacije donošenja odluka u nastavi.

b) Srednjeročno (1–2 godine)

- Uspostaviti obvezne zadatke učenja kroz služenje zajednici (*service-learning*) za odabrane kolegije.
- Ponuditi izborne module s praktičnom suradnjom s NGO-ima i jedinicama lokalne samouprave.

- Razviti studentski vođene revizije održivosti i izvješća o partnerskim organizacijama.
- Uspostaviti mentorske mreže koje povezuju studente s osobama iz prakse.

c) Dugoročno (3 godine nadalje)

- Institucionalizirati partnerstva s NGO-ima i jedinicama lokalne samouprave kroz formalne sporazume.
- Zajednički razvijati interdisciplinarne kurikulume i mikro-kvalifikacije iz CSR-a, ESG financija i okolišne etike.
- Izgraditi sveučilišni model „living lab” za razvoj rješenja održivosti.
- Promicati studentske zagovaračke uloge u oblikovanju lokalnih politika održivosti.

Akcijski vodič u ovom dijelu o CSR-u i okolišnoj etici naglašava ulogu nastavnika kao facilitatora angažiranog i etičkog učenja. Integriranjem CSR-a i okolišne etike u nastavu, ponudom obveznih i izbornih praktičnih aktivnosti te bliskom suradnjom s lokalnim akterima, nastavnici mogu transformirati studente u aktivne donositelje odluka. Na taj način sveučilišta nadilaze teoriju i potiču stvarni društveni učinak — pripremajući diplomante za vodeće uloge u održivim financijama, odgovornom upravljanju i društveno osviještenim inovacijama.

Javne institucije i zeleni proračun

Javne institucije, kroz svoje proračunske procese, imaju presudan utjecaj na to hoće li razvojni putovi biti održivi. Zeleno proračuniranje predstavlja alat kojim se okolišna razmatranja integriraju u javne financije, osiguravajući da se javni resursi koriste za poticanje ekološke održivosti, otpornosti i društvene dobrobiti. U tom procesu nevladine organizacije djeluju kao ključni partneri: podižu razinu osviještenosti, pružaju stručna znanja o lokalnim potrebama te nadziru institucije u provedbi ciljeva održivosti. Suradnja između javnih institucija, nevladinih organizacija i sveučilišta stoga stvara snažan okvir za ugradnju zelenih prioriteta u javne politike i praksu.

Za studente ekonomije i menadžmenta ova tema pruža vrijednu priliku za povezivanje teorijskih znanja s praktičnim izazovima u zajednici. U osmišljavanju učinkovitih nastavnih aktivnosti korišteni su uvidi iz fokusnih skupina provedenih u okviru projekta Ecounity tijekom 2024. i 2025. godine. Cilj

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

fokusnih skupina bio je steći dublje razumijevanje perspektiva studenata, sveučilišne administracije i lokalnih dionika o postojećim praksama, mogućnostima i preprekama suradnje između sveučilišta i lokalne zajednice u području održivog zelenog razvoja. Studenti su istaknuli nekoliko prepreka: nedostatak informacija o nevladinim organizacijama i institucionalnim inicijativama, ograničeno vrijeme zbog usklađivanja studija i rada te nedovoljnu razinu praktičnog angažmana u okviru nastave. Istodobno su izrazili snažnu želju za većim brojem projektno usmjerenih oblika učenja, stvarnim studijama slučaja i suradnjom s lokalnim akterima. Prednost daju interaktivnim zadacima u odnosu na tradicionalne seminarske oblike te prepoznaju vrijednost aktivnosti koje razvijaju meke vještine poput timskog rada, komunikacije i kritičkog razmišljanja.

Kao odgovor na prikupljene uvide, predložene obvezne i izborne aktivnosti osmišljene su tako da aktivno uključe studente u skladu s njihovim izraženim potrebama. Postavljanjem studenata u ulogu donositelja odluka i njihovim povezivanjem s javnim institucijama, nevladinim organizacijama i lokalnim dionicima, ove aktivnosti imaju za cilj transformirati učenje u iskustveno i praktično usmjeren proces. Takav pristup odražava studentsku potrebu za praktičnijim, interaktivnijim i na zajednicu usmjerenim oblicima obrazovanja.

U skladu s izraženim potrebama studenata, sljedeće aktivnosti pružaju primjere obveznih i izbornih načina angažmana.

1. Obvezne aktivnosti

a) Osmišljavanje kampanja podizanja svijesti

Responding to students' wish for practical, problem-solving assignments, this activity simulates the preparation of a municipal budget with sustainability goals. Students allocate limited resources across competing needs (transport, waste, renewable energy, social services), negotiate trade-offs, and present their proposed budget to peers and invited local stakeholders. This directly addresses their call for "learning by doing" rather than traditional seminars.

b) Studija slučaja lokalnih javnih institucija

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Studenti analiziraju proračun odabrane javne institucije (jedinice lokalne samouprave, javnog poduzeća ili kulturne ustanove) te procjenjuju u kojoj su mjeri načela održivosti integrirana ili zanemarena. Nadovezujući se na povratne informacije studenata da su primjeri iz stvarnog svijeta pamtljiviji od teorije, ovaj zadatak povezuje nastavu s lokalnom zajednicom. Timovi izrađuju policy briefove s preporukama za učinkovitiju integraciju zelenog proračuniranja.

c) Radionica dijaloga s dionicima

Odražavajući naglasak studenata na interakciji i razvoju mekih vještina, ova radionica okuplja predstavnike lokalne samouprave, nevladinih organizacija i zajednice. Studenti preuzimaju ulogu „savjetnika za politike“ koji predlažu mjere zelenog proračuna, argumentirano ih brane i uvježbavaju pregovaračke vještine. Time se odgovara na prepoznatu potrebu jačanja komunikacije, timskog rada i kritičkog razmišljanja.

2. Izborne aktivnosti

a) Projekt suradnje s nevladinim organizacijama

Studenti su istaknuli da često nemaju dovoljno znanja o radu nevladinih organizacija, iako prepoznaju vrijednost suradnje s njima. U okviru ove aktivnosti surađuju s lokalnom nevladinom organizacijom na pripremi projektnih prijava za financiranje, procjena učinaka ili komunikacijskih strategija povezanih s javnim izvorima financiranja. Time se jačaju profesionalne mreže te se studenti izlažu stvarnim izazovima s kojima se suočava lokalna zajednica.

b) Zelena revizija kampusa ili lokalne zajednice

Responding to students' concern that sustainability should be visible and tangible, volunteer teams conduct audits of university or municipal practices (waste separation, energy efficiency, procurement). They then suggest "green budget lines" to support improvements.

c) Osmišljavanje kampanja podizanja svijesti

Budući da su studenti istaknuli snažan utjecaj društvenih mreža i komunikacije na svoju generaciju, ova aktivnost potiče ih na osmišljavanje kampanja koje vršnjacima i građanima objašnjavaju zelene

proračune i održivu javnu potrošnju. Rezultati mogu uključivati infografike, kratke videozapise ili plakate, a najuspješnije kampanje mogu se diseminirati putem kanala fakulteta i lokalne zajednice.

d) Studentska mini-konferencija u organizaciji studenata

Za visoko motivirane studente, organizacija jednodnevne konferencije s ekspertima iz područja javnih financija, nevladinih organizacija i lokalne samouprave pruža platformu za povezivanje teorije i prakse. Ova aktivnost odražava interes studenata za izravan kontakt s praktičarima te im omogućuje stjecanje iskustva u vodstvu i organizaciji.

Predložene obvezne i izborne aktivnosti pokazuju da se održivi zeleni razvoj može učinkovito poučavati kada se studenti postave u aktivne uloge donositelja odluka. Ove se aktivnosti mogu integrirati u postojeće nastavne oblike: primjerice, obvezni zadaci poput simulacija zelenog proračuna ili institucionalnih studija slučaja mogu se provoditi kao strukturirani seminarski zadaci, dok se dijalozi s dionicima mogu organizirati u okviru gostujućih predavanja. Izborne aktivnosti, poput zelenih revizija kampusa ili projekata suradnje s nevladinim organizacijama, mogu se ponuditi kao projektni grupni rad ili izvannastavne radionice za motivirane studente. Uz mentorsku podršku nastavnika i kontinuiranu suradnju s nevladinim organizacijama i javnim institucijama, ovi pristupi osiguravaju da studenti stječu praktične vještine, istodobno stvarajući vidljivu vrijednost za lokalne zajednice i pridonoseći društvenom i zelenom razvoju.

Zelene obveznice i održiva ulaganja

Zelene obveznice i održiva ulaganja praktični su instrumenti kroz koje studenti mogu učiti kako financije podupiru ekološke i društvene promjene. U okviru EcoUnityja koriste se kao alati učenja koji studentskim timovima omogućuju simulaciju lokalnih kampanja zelenih obveznica uz doprinos dionika kao što su jedinice lokalne samouprave, nevladine organizacije, poduzeća i građani. Cilj je povezati financije s odgovornošću te pozicionirati studente kao aktivne donositelje odluka.

Fokusne skupine pokazale su da su studenti motivirani praktičnim i kreativnim zadacima, a istodobno su svjesni stvarnih prepreka. Istaknuli su da su održivi proizvodi i rješenja često skuplji te stoga teže dostupni. Također su izrazili sumnje u vjerodostojnost poduzeća koja ponekad koriste održivost ponajprije kao marketinški alat ili čak primjenjuju „greenwashing“, dok se nevladine organizacije često doživljavaju kao pouzdanije, ali financijski slabije. Mnogi studenti naveli su da preferiraju učenje kroz projekte u odnosu na ponavljajuća predavanja. To simulacije obveznica čini idealnom metodom koja odgovara njihovim potrebama.

U ovim simulacijama studentski timovi korak po korak izrađuju cjelovitu kampanju za lokalnu zelenu obveznicu. U tome ih se usmjerava da:

- identificirati konkretan projekt koji bi donio korist zajednici, poput instalacija obnovljivih izvora energije, unaprjeđenja javnog prijevoza, održive poljoprivrede ili eko-turizma,
- formirati mješovite skupine u kojima svaki student ima definiranu ulogu (izdavatelj, procjenjivač iz nevladine organizacije, investitor, predstavnik građana),
- osmisliti financijsku strukturu obveznice, uključujući veličinu izdanja, dospjeće, kamatnu stopu i namjenu prikupljenih sredstava,
- pripremiti komunikacijske materijale poput prezentacija, promotivnih brošura i informacija za investitore,
- organizirati simulirani „roadshow“ tijekom kojeg se projekt predstavlja dionicima i odgovara na kritička pitanja,
- uključiti povratne informacije dionika u doradu projekta, primjerice mišljenja nevladinih organizacija o ekološkoj vjerodostojnosti ili jedinica lokalne samouprave o proračunskoj izvedivosti,
- procijeniti očekivane učinke, poput smanjenja emisija, ušteda energije ili otvaranja lokalnih radnih mjesta,
- transparentno izvijestiti o rizicima, troškovima i dugoročnim koristima kako bi se osigurala odgovornost.

Kroz ovaj proces studenti razvijaju meke vještine koje su sami istaknuli kao ključne: timski rad, komunikaciju, rješavanje problema, kritičko razmišljanje i kreativnost. Aktivnost zahtijeva pregovaranje, argumentiranu obranu stavova te pronalaženje kompromisa između različitih interesa. Također potiče promišljanje o etičkim dilemama, primjerice o odluci treba li poduprijeti niskorizični projekt s ograničenim učinkom ili visokorizični projekt s potencijalno transformativnim rezultatima.

Kako bi se proširio opseg učenja, studenti mogu istraživati i druge modele održivog financiranja, poput ulaganja s društvenim učinkom, kombiniranog financiranja ili grupnog financiranja. Ipak, središnja aktivnost ostaje simulacija zelene obveznice jer pruža strukturiran i realističan okvir za uravnoteživanje financijskih ciljeva i zahtjeva održivosti.

Smjernice za nastavu koje podupiru provedbu ovih simulacija uključuju:

- započeti kratkim uvodom u mehanizme zelenih obveznica te načela transparentnosti i odgovornosti (npr. EU taksonomija, Načela zelenih obveznica),
- osigurati da svaki student sudjeluje u najmanje jednoj ulozi, dok izborni zadaci omogućuju dublje istraživanje odabranih područja,
- pozvati vanjske dionike (predstavnike nevladinih organizacija, lokalne dužnosnike, lokalne poduzetnike) u ulozi vanjskih evaluatora ili mentora,
- simulirati prepreke poput visokih troškova ili rizika od „greenwashinga“ te potaknuti studente da na njih odgovore konkretnim rješenjima,
- zahtijevati i grupne prezentacije i individualne refleksije kako bi se osigurala odgovornost,
- povezati projekte s lokalnim kontekstom, primjerice kroz dizajn obveznica za grad, sveučilišni kampus ili regionalne inicijative,
- primijeniti vršnjačko vrednovanje kako bi studenti međusobno ocjenjivali kampanje i učili iz različitih pristupa,
- zaključiti aktivnost raspravom u kojoj studenti promišljaju kako financije mogu predstavljati i rizik i priliku za održivost.

Simulacijska vježba pokazuje studentima da financije nisu neutralne. Njihove odluke u strukturiranju i promociji zelene obveznice određuju hoće li kapital poduprijeti stvarne ekološke i društvene promjene ili će biti potrošen na simbolične geste. Kroz ovu praksu studenti uče povezivati financijsku logiku s potrebama zajednice i okolišnim prioritetima.

Konačni cilj jest osnažiti studente da se prepoznaju kao donositelji financijskih odluka. Stječu iskustvo u osmišljavanju održivih ulaganja, njihovoj obrani pred kritičkom publikom te integriranju doprinosa dionika u konačna rješenja. Za sveučilišta ovaj model predstavlja način pripreme diplomanata koji razumiju i financije i održivost te koji su sposobni predvoditi buduće inicijative zelenog ulaganja u profesionalnom i građanskom djelovanju.

Mehanizmi financiranja za lokalne zelene projekte

Lokalni zeleni projekti, koji obuhvaćaju inicijative od zajedničkih vrtova i aktivnosti recikliranja do demonstracijskih postrojenja za obnovljive izvore energije i kampanja za okolišno obrazovanje, predstavljaju važne instrumente djelovanja na lokalnoj razini u području okolišne održivosti. Njihova provedba, međutim, često je otežana jednim ključnim izazovom: osiguravanjem održivog financiranja. Sveučilišta, nevladine organizacije i lokalni dionici sve više prepoznaju prednosti uključivanja studenata kako u osmišljavanje tako i u financiranje takvih aktivnosti. Dokazi prikupljeni kroz fokusne skupine studenata i anketne upitnike provedene u okviru projekta ECOUNITY pružaju vrijedne preporuke za oblikovanje budućih modela financiranja. Ti nalazi upućuju na to da studenti nisu samo zainteresirani za pitanja okoliša, već su i snažno motivirani aktivno sudjelovati u osmišljavanju kampanja prikupljanja sredstava te u donošenju odluka o raspodjeli resursa.

Intervjui sa studentima otkrivaju niz zajedničkih tematskih obrazaca. Studenti u velikoj mjeri prakticiraju održiva ponašanja manjeg opsega u svakodnevnom životu, poput recikliranja, smanjenja bacanja hrane i korištenja javnog prijevoza, ali istodobno prepoznaju strukturne prepreke za intenzivnije djelovanje. Mnogi studenti istaknuli su proturječje da su ekološki prihvatljivi proizvodi i usluge često skuplji, što ih čini manje dostupnima i time potiče neodrživu potrošnju. Brza moda i

konzumerizam percipirani su kao veliki problemi, pri čemu studenti priznaju osjećaj odgovornosti svoje generacije, ali istodobno izražavaju spremnost na promjenu ponašanja ako im se ponude pristupačnije alternative. Ova razina osviještenosti oblikuje i njihove stavove o financiranju lokalnih zelenih inicijativa: prednost daju transparentnosti, pristupačnosti te rješenjima koja ne ovise o skupim „zelenim“ brendovima.

Kada su studenti pitani o funkcijama nevladinih organizacija i tvrtki, mišljenja su bila podijeljena. Nevladine organizacije su se općenito smatrale autentičnijima i usmjerenijima na svrhu te se na njih može osloniti da čine javno dobro bez namjere profita. Dok se to događalo, studenti su znali da nevladine organizacije nemaju resurse ili vidljivost, dok tvrtke imaju ekonomski utjecaj, ali su podložne greenwashingu. Ova napetost stvara potrebu za hibridnim rješenjima: suradnjama u kojima nevladine organizacije donose stručnost i legitimnost, tvrtke osiguravaju sredstva, a studenti donose kreativnost, komunikacijske vještine i lokalno znanje. Studenti su posebno istaknuli da bi nevladine organizacije trebale postati vidljivije na kampusima, jer su mladi budući čuvari ideja održivosti i imali bi koristi od učenja iz stvarne provedbe. Partnerstvo studenata i nevladinih organizacija tako postaje dvosmjerna ulica: nevladinim organizacijama se nude kreativni doprinosi i mogući volonteri, dok se studentima nude meke vještine, radno iskustvo i više samostalnosti.

Što se tiče aranžmana financiranja, raspravljalo se o različitim modelima koji se čine posebno prikladnima za radionice zajedničkog stvaranja studenata i nevladinih organizacija. Javna sredstva ostaju središnji izvor, u obliku općinskih potpora, strukturnih fondova EU i nacionalnih programa zelene tranzicije. Studenti su, međutim, izvijestili da administrativna sofisticiranost povezana s takvim sredstvima odvraća manje nevladine organizacije od podnošenja prijava. Studenti u takvim slučajevima mogu pomoći nevladinim organizacijama doprinosom pisanjem prijedloga, prikupljanjem podataka ili izradom proračuna. Donacije privatnog sektora putem programa društvene odgovornosti poduzeća, sponzorstava ili lokalnih partnerstava također su smatrane relevantnima, a studenti su upozoravali na površni "zeleni" tokenizam. Postajući kritički evaluatori, studenti mogu pomoći nevladinim organizacijama u stvaranju partnerstava koja ne funkcioniraju samo za marketinške ciljeve, već daju konkretne utjecaje na okoliš. Hibridni modeli poput obveznica

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

zajednice, zadružnog kreditiranja ili participativnog proračuna bili su posebno privlačni studentskoj koncepciji pravde i jednakosti. A onda je došlo digitalno crowdfunding: kao održivo i studentima prilagođeno sredstvo: male količine novca mogu se mobilizirati od velikih grupa, posebno ako su studenti odgovorni za osmišljavanje novih kampanja za informiranje.

Među ključnim elementima ovog pristupa je korištenje radionica zajedničkog stvaranja, gdje studenti izravno surađuju s nevladinim organizacijama kako bi stvorili kampanje prikupljanja sredstava za stvarne ili imaginarne projekte. Studenti se u ovakvim radionicama stavljaju u poziciju donositelja odluka: dobivaju ograničene resurse i traže od njih da ih rasporede među konkurentskim projektima, opravdaju svoje izbore i razmisle o kompromisima. Ovaj iskustveni proces odražava stvarno donošenje odluka i poboljšava kritičko razmišljanje, pregovaranje i vještine rješavanja problema. Nadalje, nevladinim organizacijama pruža svježije uvide u stavove mladih prema vjerodostojnosti, transparentnosti i učinkovitosti apela za prikupljanje sredstava.

Radionice se mogu nadopuniti nizom vježbi u ručnim zonama koje pokušavaju pružiti obvezno i dobrovoljno praktično iskustvo. Obvezne aktivnosti mogu uključivati početne sesije o financiranju nevladinih organizacija, analizu studije slučaja uspješnih lokalnih zelenih inicijativa i grupne vježbe o izradi jednostavnog plana prikupljanja sredstava. Izborne aktivnosti mogu se kretati od simulacija crowdfundinga u kojima studenti dizajniraju i zadaju kampanje do kreativnih zadataka poput dizajniranja videozapisa za podizanje svijesti ili sastavljanja strategija za društvene medije za nevladine organizacije. Drugi izborni tok mogu biti vježbe participativnog proračuna u kojima studenti zajednički raspravljaju i određuju kako se sredstva troše u simuliranim ili stvarnim projektima. Kombiniranjem otvorenih i strukturiranih aktivnosti, studenti s različitim interesima i sposobnostima mogu se korisno angažirati vlastitim tempom, ali ipak postići bitne ishode učenja.

Jedna velika dodana vrijednost ovog pristupa usmjerenog na studente je razvoj mekih vještina. Tijekom intervjua fokus grupa, članovi su dosljedno navodili komunikaciju, timski rad, empatiju, organizacijske vještine i kritičko razmišljanje kao vještine koje žele razviti. Kroz rad s nevladinim organizacijama na problemima financiranja, studenti uče kako artikulirati svoje misli, čuti različite perspektive i pregovarati o rješenjima u uvjetima koji odražavaju stvarno profesionalno okruženje.

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

U međuvremenu, nevladine organizacije se oslanjaju na studentsku kreativnost i digitalnu pismenost, posebno tamo gdje su vještine poput kampanja na društvenim mrežama ključne za prikupljanje sredstava u današnje vrijeme. Sveučilišta stoga igraju ulogu omogućavanja, pružajući institucionalno okruženje kao i akademsko savjetovanje kako bi se osiguralo da takva suradnja bude plodonosna i jednostrana.

Preporuke politika koje proizlaze iz ove vježbe su jasne. Prvo, radionice sukreacije moraju biti uključene u sveučilišne nastavne planove i programe kako bi studenti bili izloženi financiranju nevladinih organizacija i planiranju projekata. Drugo, mehanizmi financiranja moraju biti diverzificirani, a studenti moraju biti aktivno uključeni u odlučivanje o hibridnim i modelima utemeljenima na zajednici, osjetljivima na njihove vrijednosti transparentnosti i uključivosti. Treće, iskustveno učenje ne bi trebalo samo simulirati stvarne probleme, već i povezati studente s lokalnim zelenim projektima u akciji, pri čemu njihovi napori imaju stvarni utjecaj. Konačno, nevladine organizacije i poduzeća trebali bi razumjeti vrijednost ulaganja u studentska partnerstva: osim financijske dobiti, takva suradnja gradi trajni kapacitet za održivi razvoj i osposobljava generaciju građana koji mogu voditi zelenu promjenu.

Zaključno, budućnost financiranja lokalnih zelenih projekata leži u kombinaciji financijskih inovacija s mladima. Studenti žele postati donositelji odluka, pod uvjetom da im se daju instrumenti, utjecaj i samopouzdanje da ostave svoje potpise. Uključivanjem radionica sukreacije, vježbi u ručnim zonama i procesa otvorenog financiranja u saveze sveučilišta i nevladinih organizacija, ne samo da osiguravamo resurse za lokalne projekte održivosti, već i potičemo mlade da postanu aktivni sudionici u oblikovanju zelene budućnosti svojih zajednica.

ZELENI OKOLIŠ I POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni Izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Ekološki odgoj i javne politike vezane uz poljoprivredno-prehrambeni sektor

Anketa i fokusna skupina pokazale su da studenti ekonomskih fakulteta percipiraju **okolišno obrazovanje na sveučilištu kao nedovoljno integrirano u praktičnu nastavu i vanjsku suradnju**. Suradnja s okolišnim nevladinim organizacijama, jedinicama lokalne samouprave i organizacijama usmjerenima na održivost ograničena je po opsegu i vidljivosti, zbog čega studenti okolišne i klimatske teme doživljavaju kao marginalne u okviru suradnje između sveučilišta i prakse.

Slika 5. Simbolična ilustracija posvećena agroprehrani i agroekologiji

Kao jedan od **ključnih nedostataka identificirana je neravnoteža između teorijske podloge i primjene u stvarnom svijetu**. Iako se održivost, klimatske promjene i zaštita okoliša obrađuju u pojedinim kolegijima, studenti navode manjak praktičnih aktivnosti, učenja temeljenog na studijama slučaja te strukturirane suradnje usmjerene na rješavanje okolišnih problema. Kada se održivost pojavljuje u okviru vanjskih suradnji, ona je često usko definirana kroz ESG izvještavanje ili regulatornu usklađenost, umjesto kroz stvarni okolišni učinak ili ekološke inovacije.

Studenti su također istaknuli **nedostatnu međupredmetnu integraciju okolišnih tema**. Izazovi održivosti ne prikazuju se dosljedno kao međusobno povezani ekonomski, financijski, upravljački i društveni problemi, što ograničava sposobnost studenata da razumiju njihovu sustavnu narav.

Nadalje, mogućnosti učenja o okolišu često su malog opsega, izborne i dostupne tek ograničenom broju studenata, čime se smanjuje njihov ukupni doseg i inkluzivnost.

U pogledu kompetencija, studenti se osjećaju **nedovoljno pripremljenima za nova područja zapošljavanja poput zelene ekonomije, održivog financiranja i zelene poljoprivrede**. Iako su upoznati s ključnim konceptima, nedostaju im praktične vještine i primijenjena znanja potrebna za pretvaranje okolišnih načela u organizacijsku praksu. Nadalje, studenti ističu da bi sveučilišta mogla imati snažniju ulogu vidljivih lidera održivosti boljim usklađivanjem praksi na kampusu s obrazovnim ciljevima. Općenito, nalazi upućuju na potrebu za sustavnijim, praksom usmjerenim i interdisciplinarnim okolišnim obrazovanjem koje jasno povezuje teoriju, karijerne perspektive i utjecaj na zajednicu.

Sljedeće aktivnosti pružaju primjere obveznih i izbornih oblika angažmana te doprinose otklanjanju uočenih nedostataka u postojećim nastavnim programima.

Ekološki prihvatljive poljoprivredne prakse: studentsko volontiranje

TU cilju povećanja osviještenosti i razumijevanja studenata o održivoj poljoprivredi i prehrambenim sustavima može se primijeniti kombinacija uvodnog učenja i izravnog terenskog iskustva. Ove aktivnosti grade temeljna znanja te mogu biti potkrijepljene edukativnim materijalima i evidencijama sudjelovanja. Promjene u znanju i razini osviještenosti studenata mogu se vrednovati putem upitnika provedenih prije i nakon radionica.

Studenti se mogu uključiti u stvarne prakse ekološki prihvatljive poljoprivrede kroz volontiranje na lokalnim održivim poljoprivrednim gospodarstvima ili u nevladinim organizacijama. Ta gospodarstva i organizacije primjenjuju i promiču prakse poput ekološke proizvodnje, upravljanja usmjerenog na očuvanje bioraznolikosti, učinkovitog korištenja vode u navodnjavanju te klimatski prilagođenih sustava uzgoja. Tijekom semestra studenti dokumentiraju uočene prakse putem strukturiranih

terenskih izvješća i fotodokumentacije, povezujući praktična opažanja s okolišnim pokazateljima i relevantnim instrumentima javnih politika. Glavni ishod ove aktivnosti jest unaprijeđeno praktično razumijevanje održivih poljoprivrednih sustava, koje se vrednuje kroz studentska refleksivna izvješća i povratne informacije partnerskih gospodarstava.

Lokalni prehrambeni sustavi i sigurnost opskrbe hranom: inicijative poljoprivrede uz podršku zajednice

U cilju promicanja lokalnih prehrambenih sustava i sigurnosti opskrbe hranom, studenti imaju zadatak osmisliti i predstaviti projekte povezane s inicijativama poljoprivrede uz podršku zajednice (CSA) na kampusu. Tijekom semestra studenti u suradnji s lokalnim proizvođačima izrađuju planove CSA događanja, koji obuhvaćaju logistiku, komunikacijske strategije i mehanizme sudjelovanja. Ovi planovi dopunjeni su popisima sudionika i pratećom dokumentacijom.

Glavni ishod ove aktivnosti jest povećana vidljivost lokalnih prehrambenih sustava te bolje razumijevanje kratkih lanaca opskrbe hranom među studentima i širom akademskom zajednicom. Vrednovanje se temelji na broju sudionika, anketama provedenima među sudionicima te kvalitativnim povratnim informacijama o razini osviještenosti i uključenosti.

S ciljem jačanja suradnje između sveučilišta i poljoprivrednih zadruga te unaprijeđenja sposobnosti studenata za analizu klimatskih rizika i strategija prilagodbe, studenti tijekom semestra surađuju s poljoprivrednim zadrugama na zajedničkim projektima usmjerenima na klimatski pametnu poljoprivredu i agroekološku prilagodbu. Projekti se bave stvarnim izazovima poput nestašice vode, degradacije tla, varijabilnosti prinosa ili gubitka bioraznolikosti.

Studenti izrađuju sažetke projekata i preporuke koje opisuju primijenjena agroekološka rješenja i mogućnosti prilagodbe usklađene s ciljevima Zajedničke poljoprivredne politike (CAP) i klimatskom politikom Europske unije. Ishodi pokazuju sposobnost studenata da integriraju znanstvena znanja,

političke okvire i praktična ograničenja. Vrednovanje se provodi zajednički od strane nastavnog osoblja i predstavnika zadruga, čime se osigurava akademska utemeljenost i praktična relevantnost.

Agroekologija i klimatska prilagodba: suradnja s poljoprivrednicima

Središnji cilj ove aktivnosti jest jačanje suradnje između sveučilišta i poljoprivrednih zadruga, uz istodobno unaprjeđenje sposobnosti studenata za analizu klimatskih rizika i strategija prilagodbe. Tijekom semestra studenti u suradnji s poljoprivrednim zadrugama rade na zajedničkim projektima usmjerenima na klimatski pametnu poljoprivredu i agroekološku prilagodbu. Projekti su usmjereni na stvarne izazove poput nestašice vode, degradacije tla, varijabilnosti prinosa ili gubitka bioraznolikosti.

Studenti izrađuju sažetke projekata i preporuke koje opisuju primijenjena agroekološka rješenja i mogućnosti prilagodbe usklađene s ciljevima Zajedničke poljoprivredne politike (CAP) i klimatskom politikom Europske unije. Vrednovanje se provodi zajednički od strane nastavnog osoblja i predstavnika zadruga, čime se osigurava akademska utemeljenost i praktična relevantnost.

Smanjenje otpada i kompostiranje: kružno gospodarstvo u praksi

Smanjenje otpada i kružne prakse čine ključni stup, u skladu s usmjerenjem modula na problem bacanja hrane i okolišnu učinkovitost. Tijekom semestra studenti se usmjeravaju na inovativna rješenja te izrađuju prijedloge kompostiranja ili provode pilot-inicijative kompostiranja na kampusu ili u suradnji s lokalnom zajednicom. Te se inicijative temelje na analizi tokova organskog otpada, a dokumentiraju se kroz planove kompostiranja i bilješke o praćenju provedbe.

Očekivani ishod jest mjerljivo smanjenje količine organskog otpada te povećana razina osviještenosti o problemu bacanja hrane među studentima i zaposlenicima. Vrednovanje se temelji na podacima iz opažanja, rezultatima praćenja otpada te studentskim refleksivnim izvješćima koja

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

povezuju praktične aktivnosti s politikama Europske unije o gospodarenju otpadom i načelima kružnog gospodarstva.

Studentsko vodstvo, uključenost zajednice i vidljivost

U svim tematskim područjima studenti rade u timovima, čime razvijaju leaderske vještine, sposobnost timskog rada i upravljanja projektima. Studentski timovi izrađuju akcijske planove i završna izvješća u kojima dokumentiraju provedene aktivnosti i ostvarene rezultate tijekom semestra. Posebno se potiče suradnja s nevladinim organizacijama, poljoprivrednicima i lokalnim vlastima, osobito u aktivnostima podizanja svijesti o agroprehrambenim temama koje povezuju okolišno učenje sa širim utjecajem na zajednicu. Rezultat tih suradnji su informativni materijali i izvješća o provedenim aktivnostima, a njihova se učinkovitost vrednuje na temelju povratnih informacija dionika.

Radi povećanja vidljivosti inicijativa zelenog i okolišnog usmjerenja, semestar završava studentskim izložbama, posterima ili kratkim videozapisima koji predstavljaju projekte održivosti u agroprehrambenom sektoru. Ovi vizualni i komunikacijski materijali imaju za cilj podizanje razine osviještenosti na razini cijelog kampusa te diseminaciju rezultata projekata izvan učionice. Vrednovanje se temelji na pokazateljima vidljivosti, podacima o uključenosti publike i procjeni nastavnika.

ODRŽIVI URBANI RAZVOJ I PAMETNI GRADOVI

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni Izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Eko-gradovi i pametno urbano planiranje

Osmišljavanje laboratorija u suradnji s urbanistima i komunalnim inženjerima omogućuje studentima izravno uključivanje u stvarne urbane izazove te razvoj praktičnih i interdisciplinarnih vještina. Proces bi trebao započeti zajedničkim definiranjem svrhe laboratorija, pri čemu se jasno utvrđuju ciljevi, očekivani ishodi i relevantni dionici gdje jedinice lokalne samouprave predstavljaju konkretne probleme poput prometnih zagušenja, prilagodbe klimatskim promjenama, oblikovanja javnih prostora ili otpornosti infrastrukture, a nastavnici pomažu u prevođenju tih izazova u jasne obrazovne ciljeve.

Slika 6. Simbolična ilustracija eko-gradova

Rana koordinacija je ključna za usklađivanje akademskih rokova s ciklusima planiranja općina, definiranje uloga i očekivanja te osiguranje pristupa relevantnim podacima, lokacijama i tehničkim ograničenjima. Studente treba upoznati s političkim, regulatornim i inženjerskim kontekstom izazova kako bi razumjeli ograničenja iz stvarnog svijeta uz kreativne mogućnosti.

Tijekom laboratorija, studenti rade u mješovitim timovima koristeći metode zajedničkog projektiranja, kombinirajući prostornu analizu, tehničku izvedivost i pristupe usmjerene na korisnika. Aktivnosti mogu uključivati posjete lokacijama, intervju sa zainteresiranim stranama, analizu podataka i iterativno prototipiranje, uz redovite sesije povratnih informacija koje uključuju planere i inženjere kako bi testirali ideje u odnosu na profesionalne standarde. Laboratorij bi trebao poticati eksperimentiranje, istovremeno utemeljujući prijedloge na dokazima, sigurnosnim zahtjevima i proračunskim stvarnostima. Na kraju procesa, studenti predstavljaju svoja rješenja u profesionalnim formatima kao što su sažeci dizajna, tehničke konceptualne bilješke ili vizualizacije koje općine mogu realno koristiti. Refleksija i evaluacija pomažu studentima da shvate kako suradnja među disciplinama poboljšava urbane ishode i priprema ih za budući rad u inovacijama javnog sektora.

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Urbana mobilnost i javni prijevoz

Studenti su svjesni utjecaja koji njihov odabir prijevoza ima na okoliš. Većina njih preferira putovanje pješice ili javnim prijevozom, rijetko koristeći automobil, što pozitivno smanjuje probleme s prijevozom. Također je predloženo uvođenje poticaja, tj. sustava nagrađivanja koji bi motivirao mlade ljude da koriste ekološki prihvatljivija prijevozna sredstva (npr. bicikle ili skutere). Upozorili su na potrebu da lokalne vlasti surađuju sa sveučilištima kako bi se poboljšala dostupnost i udobnost javnog prijevoza te smanjili njegovi troškovi za studente. Mišljenja ispitanika ukazuju na visoku spremnost za promjenu prometnih navika, a istovremeno se upozorilo na potrebu za daljnjim djelovanjem u promicanju ekološki prihvatljivih oblika prijevoza. Također uključuju prijedloge u vezi s potrebom poboljšanja održive prometne infrastrukture na kampusu i povećanja aktivnosti zaštite okoliša na kampusu. Studenti su naglasili da bi suradnja trebala kombinirati obrazovanje sa stvarnim djelovanjem kako bi se studenti motivirali da učinkovito djeluju za okoliš. Studenti su predložili pojednostavljenje postupaka, povećanje organizacijske fleksibilnosti i poboljšanje komunikacije radi poboljšanja suradnje.

Na temelju ovih nalaza, za studente se može razviti okvir smjernica usmjeren na održivu mobilnost. Glavni cilj ovih smjernica trebao bi biti transformirati postojeću ekološku svijest studenata u konkretne akcije i dugoročne navike. Studente se može potaknuti da razmisle o vlastitim izborima prijevoza, prate svoje ponašanje u putovanju i istraže utjecaj različitih načina prijevoza na okoliš. Kroz studentske inicijative i klubove mogu organizirati aktivnosti podizanja svijesti poput dana bez automobila na kampusu, biciklističkih kampanja ili inicijativa za dijeljenje skutera koje motiviraju vršnjake da odaberu ekološki prihvatljivije opcije prijevoza.

Istodobno, smjernice bi trebale podržati studente u aktivnoj suradnji sa sveučilištima i lokalnim vlastima. Studenti mogu osmisliti ankete o dostupnosti, udobnosti i pristupačnosti javnog prijevoza te podijeliti rezultate s donositeljima odluka kako bi se zalagali za poboljšanja i cijene prilagođene studentima. Također mogu doprinijeti pripremom prijedloga za poboljšanje održive prometne infrastrukture na kampusu, kao što su sigurne biciklističke rute, parkirališta za bicikle ili punionice.

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Naglašavajući suradnju koja kombinira obrazovanje sa stvarnim djelovanjem, ove smjernice trebaju poticati fleksibilne postupke, jasniju komunikaciju i sudjelovanje studenata u procesima donošenja odluka, omogućujući mladima da učinkovito djeluju za okoliš.

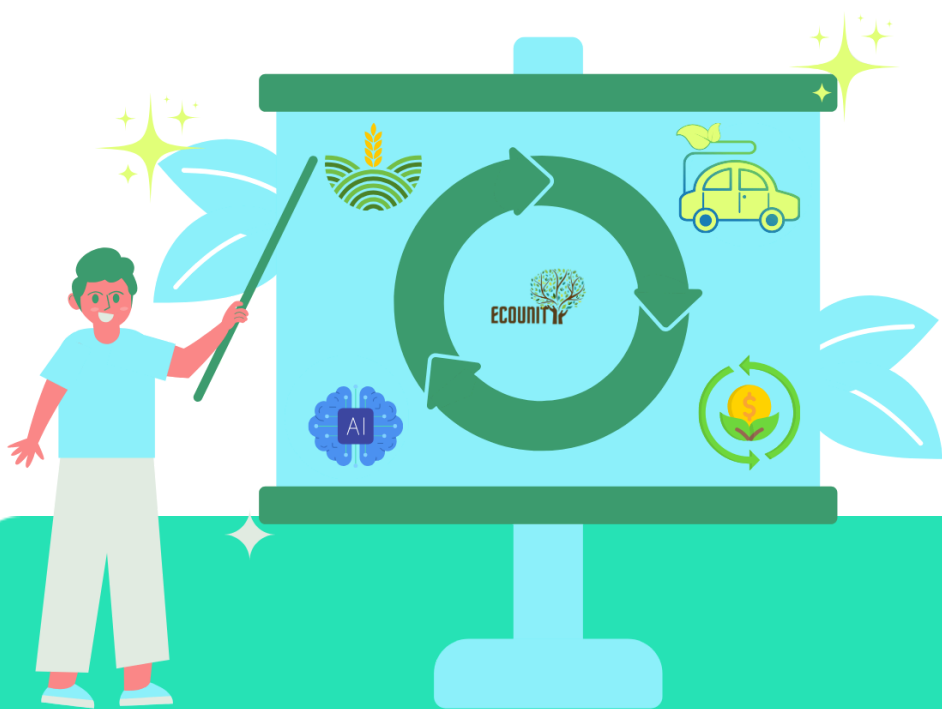
Uključivo i participativno urbano planiranje

Iako se mnogi studenti ne uključuju aktivno u dodatne aktivnosti povezane s održivim razvojem, žele proširiti svoje znanje o okolišu i pokazuju znatno veći interes za praktične aktivnosti koje omogućuju izravno sudjelovanje, poput ekoloških aktivnosti ili natjecanja. Smatraju da takva iskustva pomažu u razvoju mekih vještina, poput komunikacije, kreativnosti i timskog rada, koje su ključne za odgovarajuću zaštitu okoliša. Suradnja s nevladinim organizacijama pruža izvrsnu priliku za razvoj tih vještina, osobito kada je aktivnost zanimljiva i donosi stvarne koristi. Interes za suradnju s nevladinim organizacijama raste kada su prijedlozi praktični, interaktivni i prilagođeni potrebama studenata, za razliku od teorije koja se obrađuje na predavanjima. Sudjelovanje u takvim aktivnostima povezano je s osjećajem stvarnog utjecaja na okoliš, što povećava motivaciju za uključivanje u proekološke inicijative.

Upravljanje vodama

Natjecanje u izradi postera o upravljanju vodama može se organizirati kao zanimljiva i edukativna aktivnost tako da se najprije definiraju jasni ciljevi i teme, poput očuvanja vode, održive urbane odvodnje, ponovne uporabe otpadnih voda ili utjecaja klimatskih promjena na vodne resurse. Organizatori bi trebali uspostaviti jednostavna i transparentna pravila vezana uz format postera, sadržaj i rokove predaje te jasno komunicirati kriterije ocjenjivanja, koji mogu uključivati znanstvenu točnost, kreativnost, jasnoću poruke i relevantnost za stvarne izazove u području upravljanja vodama. Kako bi se studentima pružila podrška, mogu se ponuditi uvodne radionice ili kratka predavanja u suradnji sa stručnjacima za vode, komunalnim službama ili okolišnim organizacijama, kako bi sudionici razumjeli lokalne vodne probleme i mogli temeljiti svoje postere na stvarnim podacima ili realističnim scenarijima.

Natjecanje bi također trebalo naglasiti učenje i vidljivost, a ne samo pobjedu. Poster se mogu izložiti na kampusu, u javnim zgradama ili na internetu kako bi se podigla svijest šire zajednice, a studente se može pozvati da ukratko predstavljaju svoj rad žiriju sastavljenom od akademske zajednice, stručnjaka za vode i lokalnih dionika. Poticaji poput potvrda, manjih nagrada, stručnih praksi ili prilika za predstavljanje radova lokalnim vlastima mogu dodatno motivirati sudjelovanje. Nakon natjecanja, pružanje povratnih informacija i poticanje rasprave pomaže studentima da promišljaju o rješenjima za održivo upravljanje vodama te jača poveznicu između obrazovanja, kreativnosti i stvarnog djelovanja u zaštiti okoliša.

ECOUNITY AKCIJSKI PLAN

Modul 1 - Akcijski plan zelene ekonomije

Ciljevi	Ključne aktivnosti	Vremenski plan	Isporučevine	Rezultati	Metode evaluacije
Povećati razumijevanje studenata o načelima zelene ekonomije	Interaktivni seminari o načelima zelene ekonomije, koje zajednički vode studenti i predstavnici lokalnih samouprava	Jedan semestar	Program seminara i prezentacijski materijali	Povećana osviještenost i sudjelovanje	Upitnici prije i nakon seminara, povratne informacije sudionika
Uključiti studente u mjerenje zelenog rasta kroz stvarnu praksu	Prikupljanje i analiza stvarnih podataka iz općinskih zelenih projekata (npr. kvaliteta zraka, zelene površine, održivi prijevoz)	Jedan semestar	Skupovi podataka i analitička izvješća	Izvješća o procjeni zelenog rasta	Akadska evaluacija izvješća
Ojačati suradnju između sveučilišta i općine	Zajedničke radionice i sastanci za razmjenu podataka s predstavnicima općine	Jedan semestar	Rezultati radionica i sažeci sastanaka	Uspostavljene prakse suradnje	Povratne informacije općinskih dionika
Razviti vještine studenata u zelenim inovacijama	Studentski vođeni izazovi zelenih inovacija usmjereni na lokalne probleme održivosti	Jedan semestar	Projektne ideje i konceptni prijedlozi	Inovativna zelena rješenja	Ocjenjivanje Žirija i recenzija među vršnjacima
Promicati lokalno zeleno i društveno poduzetništvo	Organizacija pitch događanja od strane studentskih inkubatora za lokalne zelene investitore	Jedan semestar	Pitch prezentacije i bilješke s mentoriranja	Povezivanje investitora i studenata	Povratne informacije investitora i praćenje daljnjih koraka
Unaprijediti studentske vještine donošenja odluka i vodstva	Vježbe igranja uloga i simulacije temeljene na scenarijima o odlukama u zelenoj ekonomiji	Jedan semestar	Rezultati simulacija i izvješća o refleksiji	Poboljšane kompetencije donošenja odluka	Samoprocjena i evaluacija nastavnika

Povećati vidljivost aktivnosti zelene ekonomije na kampusu	Infografike, kratki videozapisi i izložbe o temama zelene ekonomije koje izrađuju studenti	Jedan semestar	Komunikacijski i vizualni materijali	Povećana osviještenost na kampusu	Stope sudjelovanja i pokazatelji vidljivosti
Povezati akademsko učenje s lokalnim učinkom	Priprema kratkih policy sažetaka i preporuka za lokalne aktere	Jedan semestar	Policy sažeci i preporuke	Doprinos lokalnom donošenju odluka	Povratne informacije lokalnih dionika

Dodatne preporuke za jačanje Akcijskog plana za Modul 1

Kako bi se ojačao učinak Modula 1, sudjelovanje u aktivnostima zelene ekonomije može se priznati kroz ECTS bodove ili mikro-certifikate, koje su studenti identificirali kao snažan motivacijski čimbenik. Uspostavljanje jednostavnih sporazuma o razmjeni podataka s općinama može poboljšati pristup pouzdanim informacijama i povećati kvalitetu studentskih analiza. Uspješne studentske projekte treba učiniti vidljivima putem sveučilišnih, općinskih i lokalnih medijskih kanala kako bi se povećali učinak i prepoznatljivost. Na kraju, organiziranje studentski vođenog “Dana zelene ekonomije” na kraju semestra može okupiti studente, lokalne aktere i širu zajednicu radi predstavljanja rezultata, razmjene ideja i jačanja dugoročne suradnje.

Ciljevi	Ključne aktivnosti	Vremenski plan	Isporučevine	Rezultati	Metode evaluacije
Povećati razumijevanje studenata o društveno odgovornom poslovanju i okolišnoj etici	Uvođenje studija slučaja o društveno odgovornom poslovanju i okolišnoj etici te rasprava o etičkim dilemama u nastavu	Jedan semestar	Materijali za studije slučaja i bilješke s rasprava	Poboljšano konceptualno razumijevanje	Refleksije prije i nakon kolegija, kratki kvizovi

Razviti praktične vještine studenata u analizi društveno odgovornog poslovanja	Studentske revizije društveno odgovornog poslovanja lokalnih poduzeća ili nevladinih organizacija	Jedan semestar	Izvešća o CSR reviziji	Praktične CSR procjene	Ocjenjivanje nastavnika i povratne informacije partnera
Ojačati suradnju s nevladinim organizacijama i lokalnim akterima	Projekti učenja kroz rad u zajednici provedeni u suradnji s nevladinim organizacijama ili općinama	Jedan semestar	Projektna dokumentacija i izvješća o refleksiji	Ojačane veze između sveučilišta i zajednice	Povratne informacije nevladinih organizacija i studenata
Izgraditi kompetencije za izradu zelenog proračuna	Simulacijske vježbe zelenog proračuniranja temeljene na lokalnim javnim institucijama	Jedan semestar	Simulated green budgets and presentations	Simulirani zeleni proračuni i prezentacije	Evaluacija nastavnika i vršnjačka evaluacija
Uvesti instrumente održivih financija	Simulirane kampanje zelenih obveznica za lokalne projekte	Jedan semestar	Dokumenti o dizajnu obveznica i materijali za pitch	Razumijevanje zelenih obveznica	Povratne informacije ocjenjivača i dionika
Poticati donošenje odluka i etičko rasuđivanje kod studenata	Vježbe igranja uloga koje uključuju kompromisna rješenja između društvenih, okolišnih i financijskih ciljeva	Jedan semestar	Rezultati igranja uloga i bilješke o refleksiji	Povećana etička osviještenost	Izvešća o refleksiji i ocjenjivanje nastavnika
Potaknuti transparentnu i odgovornu komunikaciju	Komunikacijski materijali koje su izradili studenti, a koji javnosti	Jedan semestar	Infografike, poster i digitalni sadržaj	Povećana osviještenost o održivim financijama	Pokazatelji vidljivosti i

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni Izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

	objašnjavaju koncepte održivih financija				vršnjačka recenzija
Promicati dugoročno uključivanje u održive financije	Mentorske sesije za studente s financijskim stručnjacima, nevladinim organizacijama ili stručnjacima iz javnog sektora	Jedan semestar	Sažeci mentorskih sesija	Uvidi o održivosti usmjereni na karijeru	Ankete o povratnim informacijama studenata

Modul 2 – Akcijski plan za društvenu odgovornost i održive financije Dodatne preporuke za jačanje Akcijskog plana za Modul 2

Kako bi se ojačao Modul 2, sveučilišta mogu formalno priznati sudjelovanje studenata kroz ECTS bodove, potvrde ili digitalne značke povezane s kompetencijama u području društveno odgovornog poslovanja i održivih financija. Uspostavljanje strukturiranih partnerstava s nevladinim organizacijama i općinama putem memoranduma o razumijevanju može poboljšati kontinuitet i smanjiti ad hoc suradnju. Gostujući predavači iz javnih institucija, organizacija za etično financiranje i nevladinih organizacija mogu se sustavno integrirati u kolegije kako bi se teorija povezala sa stvarnom praksom. Radi povećanja motivacije i vidljivosti, modul se može zaključiti studentski vođenim predstavljanjem ili mini-konferencijom na kojoj se lokalnim dionicima prezentiraju CSR revizije, simulacije zelenog proračuna i projekti zelenih obveznica. Ovakav pristup jača transparentnost, praktično učenje i ulogu studenata kao odgovornih donositelja odluka u održivim financijama.

Modul 3 – Akcijski plan za zelenu ekonomiju i poljoprivredno-prehrambeni sektor

Ciljevi	Ključne aktivnosti	Vremenski plan	Isporučevine	Rezultati	Metode evaluacije
Povećati osviještenost studenata o održivoj poljoprivredi i prehrambenim sustavima	Uvodne radionice i predavanja o ekološki prihvatljivoj poljoprivredi, agroekologiji i sigurnosti opskrbe hranom	Jedan semestar	Materijali za edukaciju i evidencija prisutnosti	Poboljšano znanje i osviještenost	Upitnici prije i nakon radionica
Uključiti studente u stvarne ekološki prihvatljive poljoprivredne prakse	Studentsko volontiranje na lokalnim održivim gospodarstvima i dokumentiranje praksi	Jedan semestar	Terenska izvješća i foto-dokumentacija	Praktično razumijevanje održive poljoprivrede	Izvješća o refleksiji i povratne informacije partnera
Ojačati suradnju s poljoprivrednim zadrugama	Zajednički studentsko-zadružni projekti o klimatski pametnoj poljoprivredi i strategijama prilagodbe	Jedan semestar	Sažeci projekata i preporuke	Primijenjena agroekološka rješenja	Evaluacija od strane nastavnog osoblja i zadruga
Promicati lokalne prehrambene sustave i sigurnost opskrbe hranom	Predstavljanje projekata na događanjima o poljoprivredi potpomognutoj zajednicom na kampusu	Jedan semestar	Planovi CSA događanja i popisi sudionika	Povećana vidljivost lokalnih prehrambenih sustava	Broj sudionika i ankete
Smanjiti otpad i promicati kružne prakse	Studentski prijedlozi ili inicijative za kompostiranje na kampusu ili u zajednici	Jedan semestar	Planovi kompostiranja i bilješke o praćenju	Smanjen organski otpad i povećana osviještenost	Podaci iz opažanja i studentske refleksije
Razviti studentske vještine vodstva i timskog rada	Formiranje studentskih timova za upravljanje	Jedan semestar	Akcijski planovi timova i izvješća	Unaprijeđene vještine suradnje	Vršnjačka procjena i procjena nastavnika

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni Izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

	poljoprivredno-prehrambeni m projektima				
Povezati učenje o okolišu s utjecajem na zajednicu	Suradnja s nevladinim organizacijama i lokalnim vlastima na aktivnostima podizanja svijesti o poljoprivredno-prehrambeni m temama	Jedan semestar	Materijali za podizanje svijesti i izvješća o aktivnostima	Snažnije uključivanje zajednice	Povratne informacije dionika
Povećati vidljivost inicijativa zelene zaštite okoliša	Studentske izložbe, poster i kratki videozapisi o održivosti u poljoprivredno-prehrambeno m sektoru	Jedan semestar	Vizualni i komunikacijski materijali	Osviještenost na razini cijelog kampusa	Pokazatelji vidljivosti i podaci o angažmanu

Dodatne preporuke za jačanje Akcijskog plana za Modul 3

Kako bi se ojačao Modul 3, sveučilišta mogu formalno priznati sudjelovanje studenata kroz ECTS bodove ili potvrde povezane s kompetencijama u području održive poljoprivrede, upravljanja agrookolišem i poljoprivredno-prehrambenih lanaca vrijednosti. Uspostavljanje strukturiranih partnerstava s poljoprivrednim organizacijama, poljoprivredno-prehrambenim zadrugama, savjetodavnim službama, okolišnim nevladinim organizacijama i lokalnim vlastima putem formalnih memoranduma o razumijevanju može povećati kontinuitet i relevantnost za javne politike. Gostujući predavači iz javne uprave, platnih agencija, poljoprivrednih savjetodavnih tijela i poljoprivredno-prehrambenih poduzeća usmjerenih na održivost mogu se sustavno integrirati u kurikulum kako bi se ojačala poveznica između okvira javnih politika, teorijskih koncepata i provedbe na gospodarstvima. Kako bi se povećala motivacija studenata, prijenos znanja i vanjska vidljivost, modul se može zaključiti studentski vođenim predstavljanjem ili mini-konferencijom na kojoj se lokalnim i regionalnim dionicima prezentiraju procjene održivosti, simulacije agrookolišnih i klimatskih mjera ili kratki projekti lanaca opskrbe hranom.

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni Izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Modul 4 – Akcijski plan za održivi urbani razvoj i pametne gradove

Ciljevi	Ključne aktivnosti	Vremenski plan	Isporučevine	Rezultati	Metode evaluacije
Povećati razumijevanje studenata o održivom urbanom razvoju i konceptima pametnih gradova	Uvodna predavanja i radionice o ekološkim gradovima, pametnim gradovima i održivom urbanom planiranju	Jedan semestar	Materijali za edukaciju i sažeci susreta	Poboljšano konceptualno razumijevanje	Upitnici prije i nakon susreta
Uključiti studente u stvarne urbane izazove kroz sudizajn (co-design)	Dizajnerski laboratoriji organizirani u suradnji s urbanistima i općinskim inženjerima	Jedan semestar	Dizajnerski zadaci i konceptne bilješke	Praktično usmjerena urbana rješenja	Evaluacija stručnjaka i nastavnika
Promicati održivu urbanu mobilnost	Studentske procjene urbane mobilnosti i sustava javnog prijevoza	Jedan semestar	Izvešća o procjeni i preporuke	Prijedlozi za unapređenje mobilnosti	Povratne informacije općinskih partnera
Potaknuti ekološki prihvatljivo ponašanje u prijevozu na kampusu	Kampanje podizanja svijesti, poput dana kampusa bez automobila, biciklističkih kampanja ili inicijativa temeljenih na poticajima	Jedan semestar	Planovi kampanja i komunikacijski materijali	Povećan angažman studenata	Stope sudjelovanja i ankete
Ojačati participativno i uključivo urbano planiranje	Studentski moderirane javne tribine i sastanci za dijalog s dionicima	Jedan semestar	Sažeci sastanaka i doprinosi dionika	Iskustva uključivog planiranja	Povratne informacije dionika i studenata
Podignuti svijest o održivom upravljanju vodama	Organizacija studentskog natjecanja u izradi postera na teme upravljanja vodama	Jedan semestar	Poster i dokumentacija o izložbi	Povećana osviještenost o	Evaluacija ocjenjivača i povratne

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni Izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

				pitanjima vezanim uz vode	informacije publike
Razviti meke vještine studenata i građanski angažman	Interdisciplinarni timski rad, prezentacije i sesije refleksije	Jedan semestar	Izvešća o refleksiji i rezultati timskog rada	Poboljšane komunikacijske i suradničke vještine	Samoprocjena i vršnjačka procjena
Povezati akademski rad s općinskom praksom	Priprema kratkih policy sažetaka ili preporuka za lokalne vlasti	Jedan semestar	Policy sažeci i prezentacije	Doprinos lokalnom donošenju odluka	Povratne informacije lokalnih vlasti

Dodatne preporuke za jačanje Akcijskog plana za Modul 4

Kako bi se unaprijedio Modul 4, sudjelovanje studenata u aktivnostima urbanog razvoja i pametnih gradova može se priznati kroz ECTS bodove, potvrde ili digitalne značke, čime se jačaju motivacija i odgovornost. Uspostavljanje redovitih mehanizama suradnje s općinama, poput godišnjih dizajnerskih laboratorija ili ciklusa procjene mobilnosti, može poboljšati kontinuitet i dugoročni učinak. Pojednostavljenje administrativnih postupaka i osiguravanje jasnih komunikacijskih kanala između studenata, sveučilišta i lokalnih vlasti pomoći će u uklanjanju prepreka koje su studenti identificirali. Naposljetku, završetak modula studentski vođenim "Forumom održivog grada" može pružiti vidljivu platformu za predstavljanje dizajnerskih rješenja, prijedloga mobilnosti i ideja za upravljanje vodama te ojačati poveznicu između obrazovanja, građanskog angažmana i stvarne urbane transformacije.

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Intellectual Outputs are licensed under

www.ecounityeu.com

Co-funded by
the European Union

UNIRI

